№ 14 · Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem · פרייז 20 גראשען · Lodzer Tageblat

היינט 6 זייטען

לאָדזער טאַגעבלאַט

23-טער יאהרגאנג. | 16 stycznia 1930 r. | דאנערשטאג, פ' ויחי, ט"ז טבת תר"צ | רעדאקציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען פון: רעדאקציע 10057, פון אדמיניסטראציע 10047.

נחום סאקאלאוו, דער גאסט פון לאדזער יודענטום

דאָס לאָדזער יידענטום וועט היינט האָבען דאָס גרויסע פֿערגעני-גען און דעם גרויסען כבוד צו בעגריסען אין די מויערען פֿון אונזער שטאָט אַ ליבען, אַ טייערן גאַסט — נ ח ו ם ס אָ ק אָ ל אָ ו ו.

נחום סאָקאָלאָוו קומט צו אונז אַלס פּרעזידענט פֿון דער עקזעקו-טיווע פֿון דער אַלוועלטליכער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע. פּאַקטיש אָבער געהערט נחום סאָקאָלאָוו דעם גאַנצען כּלל ישראל, פּונקט, ווי די פֿער-בּרייטערטע יודישע „אַגענץ" האָט דעם אויפֿבוי פֿון ארץ ישראל געמאַכט פֿאַר'ן קנין פֿון גאַנצען יודישען פֿאָלק.

סאָקאָלאָוו האָט אונז בעפֿרייט פֿון דער טרחה צו זאָגען און צו ערקלערען די ברייטע קרייזען פֿון דע יודישער געזעלשאַפֿט, ווער און וואָס ער איז פֿאַר אונז, פֿאַר אונזער נאַציאָנאַלער אויפֿלעבונג און אויסלעבונג.

מיט זיין מערקווירדיג-רייכער און פֿרוכטבאַרער טעטיגקייט אויף די געביטען פֿון דער פּאָליטיק, פּובליציסטיק, ליטעראַטור און וויסענשאַפֿט אין משך פֿון אַ גאַנצען דור האָט ער געלייסטעט אונגעהויערע, אונפֿער-געסליכע דינסטען דעם יודישען פֿאָלק. דער נאָמען נחום סאָקאָלאָוו איז געוואָרען איינגעבאַקען אין האַרצען פֿון יעדען יוד.

ער, דער גרויסער מייסטער פֿון וואָרט און שריפֿט, האָט אַליין פֿרצויגען און רייף געמאַכט די יודישע געזעלשאַפֿט. ער איז געווען פֿון די ערשטע מאָדערנע פּובליציסטען אין אונזער פּרעסע, צו שאַפֿען און אויסצושמידען און צו קרעפֿטיגען די יודישע עפֿענטליכע מיינונג.

נחום סאָקאָלאָוו איז אויך איצט נישט בלויז פּאָליטיקער. זיין פּאָפּולאַריטעט נעהמט זיך, פֿיל מער, פֿון זיין איידעלער ראָל אַלס ערציהער און וועג-ווייזער. ער, דער אייביג יונגער, דער אייביג אימפּול-סיווער, אייביג טעמפּעראַמענטפֿולער, ער, וואָס איז כּל ימיו פֿול מיט געזונדען אָפּטימיזם, איז געוואָרען אַ קוואַל פֿון האָפֿנונג און בעגייסטע-רונג פֿאַר'ן יודישען פֿאָלק.

נחום סאָקאָלאָוו, דער וואונדערבאַרער יודישער חריף, דער מאַן מיט דעם בליצענדען שאַרפֿזין און מיט דער פֿיינער, דיסקרעטער איראָ-ניע, דער זקן מיט'ן יוגענדליכען שוואונג און שוואונגפֿולער יוגענדליכ-קייט, געפּאָרט מיט'ן טיפּיש ענגלישען טאַקט און מאָס-געפֿיהל, — איז געוואָרען דער מורה דרך און ווירדיגער רעפּרעזענטאַנט פֿון יודישען כּלל נישט נאָר אויף דער יודישער גאַס, נאָר אויך פֿאַר דער אויסערלי-כער נישט יודישער עפֿענטליכקייט.

זיין רייזע איבער דער וועלט, אומעטום, וואו עס קלאַפּט נאָר אַ יודיש האַרץ, איז זייט אַ רייהע יאָהרען איין גראַנדיעזער טריאומף-צוג פֿאַר איהם, ווי פֿאַר'ן יודיש-נאַציאָנאַלען לאַ-גער, וועלכען ער פֿערקערפּערט.

ער איז טייער און נאָהענט, מען קאָן זאָ-גען — א י נ ט י ם צום האַרצען פֿון יעדען יוד. אַלץ איינס, צו וועלכען לאַגער ער געהערט, אויב נאָר ער דענקט און פֿיהלט יודיש.

עס איז אַן'אונענדליכע פֿרייד פֿאַר'ן יודישען לאָדז, וואָס נחום סאָקאָלאָוו קומט היינט צו אונז.

דער גרויסער יודישער קבוץ אין דעם בעדייטענדסטען פּוילישן אינ-דוסטריע-צענטר, לעבט איצט אין שווערע, אויסערגעוועהנליך טראַגישע בעדינגונגען. עס דראָהט, אַז די יודען אין דער שטאָט פֿון שטענדיגען שאַפֿען, טון און ווירקען, זאָלען אַריינפֿאַלן אין אַ שטימונג פֿון יאוש און אָפּהענגיגקייט. און מען דאַרף האָבען אַ מאַן פֿון אַזאַ פֿערנעהם, ווי אונ-זער אינפֿערגלייכליכער נחום סאָקאָלאָוו, אַז ער זאָל זיין בּכּח אונז אויפֿ-צומונטערן — אויפֿהייטערן די געמיטער, אָפּטרייסלען פֿון אונז די דער-דריקענדע מרה שחורה און אריינבלאָזען אַ פֿונק פֿון פֿרישען גלויבען, פֿון פֿרישער ענערגיע, פֿון פֿרישען כּח צו שאַפֿענדער, צו בויענדער אַרבייט.

אין דעם זין בעדייט נחום סאָקאָלאָוו'ס בעזוך אַ גרויס געשעהע-ניש פֿאַר'ן יודישען לאָדז.

נחום סאָקאָלאָוו האָט אַמאָל, אויף איינעם פֿון די קאָנגרעסען, זיך אויסגעדריקט: מיר רופֿען ד"ר הערצל „פּרעזידענט", ווייל מיר האָבען נישט קיין-אַנדערען פּאַסיגען אויסדרוק, צו בעצייכענען, וואָס הערצל איז פֿאַר אונז...

נחום סאָקאָלאָוו דאַרף אפילו אָט דעם טיטול אויך נישט. זיין נאָ-מען איז זיין טיטול.

סאָקאָלאָוו איז פֿאַר'ן יודישען פֿאָלק עפּעס פֿיל מעהר, ווי פּרע-זידענט פֿון דער ציוניסטישער וועלט-עקזעקוטיווע. ער איז איינער פֿון די שענסטע, איינער פֿון די דערהויבענסטע און ליכטיגסטע פּערזענליכקיי-טען. ער האָט עהרליך פֿערדינט די אַלגעמיינע אַכטונג, די אַלגעמיינע פֿערעהרונג און ליבע, מיט וועלכער מען רינגעלט איהם אַרום איבעראַל, וואו ער קומט.

מיר בעגריסען אונזער ליבען גאַסט, דעם גרויסען יוד און גרוי-סען פֿיהרער, מיט דעם טראַדיציאָנעלען, פֿאָלקסטימליכען יודישען:

ב ר ו ך ה ב א!

ישראל קאַהאַן

גרויסע רעדע פון דעפּוטאט הארטגלאס אין סיים

וועגען די פערצווייפעלטע ווירטשאפטליכע לאגע פון די יודען אין פוילען

יודישע „קאלא" וויל נישט פיהרען קיין מלחמה מיט דער רעגירונג

דעפּ. גרינבוים זיך אפגעזאגט צו לייענען די דעקלאראציע אין סיים

דיסקוסיע איבער פּרעמיער באַרטעל'ס עקספּאָזע

וואַרשאַ, 15. (טעל.)

אויף דער היינטיגער סיים-זיצונג האָט זיך אָנגעהויבען די דיסקוסיע איבער פּרעמיער באַרטעל'ס עקספּאָזע. פֿאַר'ן אָנהויב פֿון דער דיסקוסיע איז בעטראַכט געוואָרען דער פֿאָרשלאַג פֿון די ענדעקעס צו ענדערען דעם אַרטיקעל 25 פֿון דער קאָנסטיטוציע אין דעם זין, אַז די בודזשעט סעסיע זאָל קענען פֿער-לענגערט ווערען אויף אַזוי לאַנג ווי זי איז געוואָרען אָפּגעלעגט.

דער פֿינאַנץ-מיניסטער מאַטושעווסקי איז אַרויסגעטרעטען געגען דעם פֿאָרשלאַג און פֿאָרגעלעגט איהם אָפּצוּוואַרפֿען.

דעפּוט. ראַטאַי האָט דאַן אין נאָמען פֿון „צענטראָלעוו" פֿאָרגעלעגט דעם ענ-דעקישען פֿאָרשלאַג איבערצושיקען אין דער קאָנסטיטוציע-קאָמיסיע. דער פֿאָר-שלאַג איז אָנגענומען געוואָרען.

דאַן הויבט זיך אָן די דיסקוסיע וועגען פּרעמיער באַרטעל'ס עקספּאָזע.

דעקלאַראַציע פֿון „צענטראָלעוו".

דעפּוט. רוג („ווִיזוואָלעניע") גיט אָפּ אין נאָמען פֿון „צענטראָלעוו" פֿאָלגענ-דע דעקלאַראַציע: דער סיים בעשלוס פֿון 6. דעצעמבער, אויסצודריקען אונ-צוטרוי שווינטאָלסקי'ן האָט נישט גע-צילט צו קיין ענדערונג פֿון פּערזאָנען נאָר צו דער ענדערונג פֿון סיסטעם. עס האָט זיך אָבער יעצט אַרויסגעוויזען, אַז דאָס איז נישט געשעהן. דער דאָזיגער סיסטעם פֿערשטאַרקט דעם ווירטשאַפֿט-ליכען קריזיס אין לאַנד. שוין אויף דער קאָנפֿערענץ ביים מלוכה-פּרעזידענט האָ-בען די פֿאַרשטעהער פֿון „צענטראָלעוו" אָנגעוויזען אַז דער רעגירונגס-סיסטעם מוז געענדערט ווערען.

ווייטער האָט דעפּוט. רוג געזאָגט, מיר האַלטען פֿאַר נויטיג, אַז די רעווי-זיע פֿון דער קאָנסטיטוציע זאָל פֿאַר-קומען אויף א קאָנסטיטוציאָנעלען אופֿן, אַז די בעשטימונגען פֿון דער קאָנסטיטו-ציע זאָלען אָנגעווענדעט ווערען אין דער פֿולער מאָס, עס זאָל נעמען א סוף צו די פּרעסע קאָנפֿיסקאַטען אַז מלוכה'שע סוב-סידיעס זאָלען נישט פֿערווענדעט ווערען אויף פּאַרטייאישע צוועקען. אין נאָמען פֿון צענטראָלעוו ערקלער איך, אַז מיר מאַכען אָפּהענגיג אונזער שטעלונג צו דער רעגירונג דערפֿון אויף וויפֿיל פּרעמ-יער באַרטעל וועט אין אַכט נעמען אונ-זערע פֿאָדערונגען.

דעפּוט. וויניאַרסקי נ. צ. ערקלערט, אַז זיין קלוב וועט שטיצען אַלע נוצליכע בעמיהונגען פֿון פּרעמיער באַרטעל, ער גלויבט אָבער נישט צו דער פּרעמיער וועט זיין כּח עפּעס אויפֿצוטון כּדי אויסצובעסערען די פֿערהעלטעניסען אין לאַנד.

דעפּוט. אומאַ (דייטש) און דעפּוט. סלוצקי (אוקראַינער) דריקען אויס זייע-ער אונצופֿרידענהייט, פֿאַרוואָס דער פּרעמיער האָט אין זיין עקספּאָזע וועניג בעריהרט די פֿראַגע פֿון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

דערנאָך נעמט א וואָרט דעפּוט. האַרט-גלאַס, וואָס האַלט אין נאָמען פֿון „קאָ-לאָ" א לאַנגע רעדע.

די רעדע פֿון דעפּ. האַרטגלאַס

אין געווען געהאַלטען אין א פֿעסטען טאָן. ער האָט געזאָגט: דער פּרעמיער האָט זיך אָפּגעשטעלט אויף דער יודען פֿראַגע בלויז ווי אויף א ענין פֿון אמונה און יודישע קהלות. עס איז אודאי נוי-טיג, אַז דאָס קהלה-וועזען בעזונדערס אויף די קרעסען זאָל ענדגילטיג ערלע-דיגט ווערען אין זין פֿון די יודישע פֿאָ-דערונגען. מיר וועלען אויסדריקען אָנער-קענונג דער רעגירונג אויב דאָס וועט ווירקליך געשעהן, אָבער מיר האַלטען, אַז די קהלות-פֿראַגע שטעהט נאָכנישט אוים

די יודען-פֿראַגע

אין פּוילען, זי איז אויך נישט די ווי-טיגסטע פֿון אונזערע פֿראַגען. די הויפּט פֿראַגע איז איצט די

ווירטשאַפֿטליכע לאַגע

פֿון די יודען אין פּוילען, וואָס איז זעהר א פֿערצווייפֿעלטע. דער קריזיס האָט די יודען געטראָפֿען שווערער ווי די אַנדערע בירגער פֿון לאַנד. די יודען ווערען אַרויסגעשטויסען פֿון האַנדעל, פֿון מלאָ-כה, און פֿון מלוכה'שע אונטערנעהמונ-גען. די רעגירונג נעמט נישט אָן קיין שום מיטלען די אַרויסגעשטויסענע יודען פֿון האַנדעל און מלאכה צו פֿערזעהן מיט פּראָדוקטיווער אַרבייט. פֿערקעהרט זי שטערט נאָך און לאָזט זיי נישט צו צו דער לאַנדווירטשאַפֿט. די שטייערען ווערען פֿון יודען גענומען נישט פּראָ-פּאָרציאָנעל, צו הויך אויף א אופֿן, וואָס רואינירט דעם יודישען שטייער-צאָה-לער, יודן ווערען בעגרענעצט אין זייערע רעכט בנוגע דעם

שול-וועזען

און בעגעגענען איצט נאָך גרעסערע שוועריגקייטען, ווי פֿריהער.

די יודישע און העברעאישע שולען ווערען נישט אויסגעהאַלטען פֿון דער רעגירונג, אפילו די צאָהל פּאָווסעכנע שולען פֿאַר יודען איז אויך פֿערקלענערט געוואָרען, יודישע לעהרער ווערע דער-ווייטערט פֿון די פּאָווסעכנע שולען. די יודישע און העברעאישע שולען בעקומען צומאָל נישט קיין סובסידיעס פֿון דער רעגירונג און מוזען אויסגעהאַלטען ווע-רען פֿון יודען אַליין. דער

זונטאָג-רוה

איז ביז איצט נאָך נישט ערלעדיגט געוואָרען. אָט די אַלע פֿראַגען האָט דער פּרעמיער נישט בעריהרט.

מיר פֿערלאַנגען, זאָגט דעפּוט. האַרט-גלאַס פֿון דער רעגירונג ערנסט זיך צו בעציהען און ערנסט צו בעהאַנדלען אָט די אַלע פֿראַגען.

דעפּוט. גאַברילאַ טרעט זעהר שאַרף אַרויס געגען דער רעגירונג, דאָס וואָרט דאַרפֿען קריגען די קאָמוניסטען, אָבער דאָ בעשליסט דער סיים די דיסקוסיע איבערצורייסען. די קאָמוניסטען מאַכען דאַן א סקאַנדאַל.

ביים סוף פֿון דער זיצונג האָט דעפּוטאַט העלער בעגרינדעט דעם פֿאָר-שלאַג צו ענדערען דאָס געזעץ וועגען פֿערזיכערען די גייסטיגע אַרבייטער.

פּ. פּ. ס האָט אַריינגעטראָגען א פֿאָר-שלאַג אויסצוּוועהלען א קאָמיסיע פֿון 5 פּערזאָן אויף אויספֿאָרשען דעם ענין מיט די טעלעפֿאָנישע אונטערהערעני-שען.

דערמיט האָט די זיצונג זיך געענ-דיגט.

זיצונג פון יודישען „קאלא"

דעפּ. גרינבוים זיך אפגעזאגט אָפּצוגעבען אין סיים די דעקלאַראַציע אין נאָמען פֿון „קאָלאָ"

וואַרשאַ, 15. (טעל.)

היינט אין דער פֿריה האָט די יודישע „קאָלאָ" אָפּגעהאַלטען א זיצונג וועגען דער שטעלונג צו דער רעגירונג. דעפּוט. גרינבוים האָט פֿערלאַנגט, אַז די „קאָלאָ" זאָל אָננעמען זעהר א שאַרפֿע רעזאָלו-ציע. דער גרעסטער טייל מיטגלידער פֿון „קאָלאָ" האָט זיך אָבער אַרויסגע-זאָגט נעגען אָנהויבען א מלחמה מיט דער רעגירונג פֿון פּרעמיער באַרטעל.

דאַן האָט דעפּוט. גרינבוים ערקלערט, אַז ער זאָגט זיך אָפּ אָפּצוגעבען אין סיים די דעקלאַראַציע פֿון „קאָלאָ" און אויף זיין אָרט איז בעשטימט געוואָרען זאָל רעדען אין סיים דעפּוט. האַרטגלאַס.

אויף דער זעלבער זיצונג פֿון „קאָלאָ" איז אויך בעשלאָסען געוואָרען צו בעשטימען אויפ'ן אָמט אין דער אויסערן-קאָמיסיע אויפ'ן אָרט פֿון דעפּוט. רייך דעם דעפּוט. ד"ר יהושע טהאָן.

דעלעגאציע פון פוילישע יודן אין אמעריקא

ביים פוילישען געזאנדטען ה' פיליפאוויטש

פוילישער געזאנדטער דריקט אויס זיין בעדויערען פאר וואס פרעמיער בארטעל האט אין זיין עקספאזע בעריהרט די יודען-פראגע

דעלעגאציע פון די פוילישע יודען אין אמעריקא

ביים פוילישען געזאנדטען פיליפאוויטש

וואשינגטאן, 15. (יט"א)

דער פוילישער געזאנדטער אין די פעראייניגטע שטאטען ה' פיליפאוויטש האט אויפגענומען א דעלעגאציע פון דער פעדעראציע פון די פוילישע יודען. די דעלעגאציע האט בעריהרט די פראגע וועגען דער שווערערווירטשאפטליכע לאגע פון די יודען אין פוילען.

די דעלעגאציע האט צום פוילישען געזאנדטען איבערגעגעבען א מעמאריאל אין וועלכען עס איז געמאכט געווארען די אנרעגונג אז די פוילישע רעגירונג זאל צונויפרופען א קאנפערענץ אויף צו בעטראכטען דעם ווירטשאפטליכען מצב פון די יודען אין פוילען.

דער געזאנדטער פיליפאוויטש האט צוגעזאגט איבערצושיקען דעם מעמאר־יאל צו דער פוילישער רעגירונג.

געזאנדטער פיליפאוויטש דריקט אויס זיין בעדויערען

דערויף וואס פרעמיער בארטעל האט אין זיין עקספאזע נישט בעריהרט די יודען-פראגע

וואשינגטאן, 15. (יט"א)

אין א געשפרעך מיט'ן יט"א-קארעס־פאנדענט האט דער פוילישער געזאנד־טער ה' פיליפאוויטש אויסגעדרוקט זיין בעדויערען וואס פרעמיער בארטעל האט אויסגעמיטען אין זיין עקספאזע צו רעדען וועגען דער יודען פראגע.

ווארשאווער שטאט-ראט

גיט סובסידיעס פון 10 טויזענד זל. פאר'ן יודישען טעאטער און 10 טויזענד פאר יו"א

ווארשא, 15. (טעל.)

אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער גודזשעט קאמיסיע ביים ווארשאווער שטאט-ראט איז אנגענומען געווארען דער פארשלאג פון וויצע פרעזידענט מיזעל צו בעשטימען א סובסידיע פאר'ן יודישען דראמאטישען טעאטער 10,000 זל. און דער פארשלאג פון ראטמאן לעוו צו בעשטימען א סובסידיע פאר יווא פון 10,000 זל.

מארגען פרייטאג י"ז טבת פ' ויחי צו דער צווייטער שמערצלי־כער יאהרצייט פון אונזער אונפערגעסליכען מאן און פאטער

נ"ע תנחום ב"ר אהרן יהודה ז"ל מינסקי

(חזן שני דבית הכנסת דאלטשטאט)

קומט פאר א הזכ־ה אויפ'ן בית-החיים, צו וועלכער אלע פריינד, בעקאנטע ווערען געבעטען צו קומען

די פאמיליע.

זיצונג פון סענאט

ווארשא, 15. (טעל.)

היינט 4 נאכמיטאג קומט פאר א זי־צונג פון סענאט. דער פארשלאג וועגען אונצוטרוי פאר מארשאלעק שימאנסקי וועט וואהרשיינליך צוריקגעצויגען ווע־רען.

צארישע בעגרעניצונגען פאר'ן מיניסטארען-ראט

ווארשא, 15. (טעל.)

מאנטאג וועט דער מיניסטארען-ראט בעהאנדלען די פראגע וועגען אפשאפען די צארישע בעגרענצונגען.

נחום סאקאלאוו קומט היינט נאכמיטאג קיין לאדז

פייערליכער קבלת פנים ביי די באהן

היינט, 4,30 נאכמיטאג קומט צו פאהרען קיין לאדז מיט דער פאבריקס־באהן דער פרעזידענט פון דער עקזעקו־טיווע פון דער אלוועלטליכער ציוניסטי־שער ארגאניזאציע נחום סאקאלאוו.

אויף דעם באהנהויף וועלען דעם חשוב'ען גאסט מקבל פנים זיין די מיט־גלידער פון „קרן היסוד" דירעקטאריום פארשטעהער פון דער ציוניסטישע גרי־פירונגען און ווירטשאפטליכע ארגאני־זאציעס, ציוניסטישע יוגענד-ארגאניזא־ציעס א. א. וו. די ארדנונג וועט געהאל־טען ווערען דורך די מיטגלידער פון „בר כוכבא".

* * *

פונקטליך 8.30 אווענד קומט פאר אין פילהארמאניע זאל אן אומפאזאנטע אקאדעמיע לכבוד דעם פרעזידענט ה' נחום סאקאלאוו.

צו דער אקאדעמיע זענען איינגעלא־דען געווארען די פארשטעהער פון דער מליצה'שער, קאמונאלער און מוניציפאלע מאכט און פון נעררעכטם-וועזען.

אלע בילעטען צו דער אקאדעמיע זע־נען שוין זייט דריי טעג אויספערקויפט.

פר סע-קאנפערענץ

מארגען, פרייטאג, 1,30 נאכמיטאג קומט פאר א פרעסע-קאנפערענץ מיט ה' סאקאלאוו, צו וועלכער עס זענען איינגע־לאדען געווארען אלע רעדאקציעס פון די היגע צייטונגען.

זונטאג צווייטער רעפעראט פון ה' נחום סאקאלאוו

זונטאג, דעם 19. ה. ח. פונקטליך 4 אזייגער נאכמיטאג קומט פאר אין פיל־הארמאניע א רעפעראט פון ה' נחום סאקאלאוו אויף ד. ט.: „די געגענווארט און צוקונפט פון א"י".

8-טונג!

דאס

לאדזער טאגעבלאט

בעקומט מען טעגליך 6 א זייגער פריה אין אלע באהן-קיאסקען

„רוך" („Ruch")

קאנדידאט אויף אגראר מיניסטער

ווארשא, 15. (טעל.)

אלס אגראר מיניסטער זאל בעשטימט ווערען דער געוו. סענאטאר פעלשוליני־סקי.

נייע מיטגלידער פון עהרען פרעזידיום פון קוראטאריום פון וויסענש. אינסטיטוט

ווילנא, (יט"א)

אין עהרען פרעזידיום פון קוראטאר־יום פון יודישען וויסענשאפטליכען אינ־סטיטוט האבען מספים געווען אריינצו־געהן די מיטגלידער פראפ. זיגמונד פרויד (וויען), דער שעפער פון דער פסי־כאנאליטישער מעטאדע און ד"ר בערנ־הארד וואכשטיין (וויען), איינער פון די חשוב'סטע יודישע היסטאריקער און מיטארבייטער פון די שריפטען פון „יווא".

א דירה פאר גראף קאלי!

די וויטערדיגע ביישטייערונגען אויף דער דאזיגער יובילי-מתנה.

אין משך פון נעכטיגען טאג האבען אויף דעם אפעל פון „לאדזער טאגע־בלאט", די פאלגענדע פערזאנען און פירמעס בייגעשטייערט לטובת דער יובילי-מתנה פאר'ן דיכטער-הומאריסט גראף-קאלי צו שאפען פאר איהם א דירה:

יודישער בעקער-צעך	50 זל.
זעליג קליין	25 „
אלישע קאן	25 זל.
יעקב בייזער	10 „
י. מ. ג.	5 „
סך-הכל	105 זל.
פון פריהער	1500 „
צוזאמען	1615 זל.

ווער וועט ווייטער ביישטייערן?

אין דריי שורות

לאדזער נייעס בקיצור

הייגט הויבט זיך אן א שטרענגע קאנטראל פון פאטענטען.

* * *

צוליב'ן שטרייק פון די ארבייטער אין דער סט־מאשאווער פאבריק, וואס געהערט צו די ענגלענדער, וועט די פאבריק געשלאסען ווערען.

* * *

די אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע אויף דער פראלאנג ווערט פארלענגערט ביז 17 וואכען

דער געלד-מארק

ווארשאווער בערזע

ווארשא, 15 יאנואר (טעלעפאניש)

דאלאר 8.87 זל. ביים קויפען. 8.88 זל. ביים פערקויפען. טענדענץ עטוואס פעסטער.

באנק-פאלסקי	177 176.75 זל.
דאלארוווקע	70 זל.
4½ פראצענטיגע לאדזער פאנד-בריף	50 זל.
8 פראצענטיגע לאדזער פאנד-בריף	63–62.50 זל.
גאלד-רובעל	4.64½ זל.
זילבער-רובעל	2.35 זל.
זילבער-קליינגעלד	1.13 זל.
1 גראם ריינגאלד	5.9244 זל.

לעזט און אבאנירט דאס „לאדזער טאגעבלאט"

לעזט און אבאנירט דאס „לאדזער טאגעבלאט"

דערמארגענ'דיגער פרייטאג-נומער – פון – „לאדזער טאגעבלאט"

וועט ערשיינען אין א גרעסערן פארמאט און ברענגען א גאנצע רמה ארטיקלען און פעליעטאנען פון די בעסטע שריפטשטעלער

אנאנסען ווערען אנגענומען היינט א גאנצען טאג.

„קרן-היסוד" לאדז

היינט דאנערשטאג 8.30 אווענד

פילהארמאניע-זאל נארוטאוויטש 20

פייערליכע ארץ-ישראל-אקאדעמיע

לכבוד דעם פרעזידענט פון דער עקזעקוטיווע פון דער אלוועלטליכער ציוני. ארגאניזאציע

ה' נחום סאקאלאוו און דעם מיטגליד פון די ארץ-ישראל-דעלעגאציע ד"ר אלכסנדר גאלדשטיין

אלע בילעטען זענען אויספערקויפט. אלע, וועלכע האבען אויסגעקויפט בילעטען אין דער לאזשי רעכטס, און אויף די פלע־צער הינטער דער לאזשי רעכטס, ווערען געבעטען צוליב טעכנישע סבות, אויסצוטוישען זיי אין ביורא פון קרן-היסוד.

אווענד-קליידונג!

ערקלערונג

אין צוזאמענהאנג מיט דער ידיעה, וואס ס'האט זיך בעוויזען אין דער נעכטיגער היגער פרעסע בנוגע די פער'סמ'טע פיש אין דער ווייכסעל און אין די ארומיגע וואסערן האלטען מיר פאר אונזער חוב מודיע צו זיין און צו בערו־היגען די היגע בעפעלקערונג, אז די פיש, וואס ווערען פערקויפט אין לאדז, שטאמען נאר פון

רוסלאנד, יוגאסלאוויען, דאנציג, אונגארן,

פון די פויזנער יעזיארעס און פיל אנדערע געגענדען,

וואס האבען קיין שום שייכות און קיין שום בעריהרונג נישט מיט די וואסערן, וועגען וועלכע ס'האט גערעדט די נעכטיגע פרעסע.

אזוי אז ס'איז נישט פאראן קיין שום געפאהר

פאר די קויפער און קאנסומענטען, אז די פיש, וואס ווערען פערקויפט אין לאדז, זאלען שטאמען פון די פער'סמ'טע וואסערן

די פערוואלטונג

פון לאדזער פיש-סוחרים-פעראיין, פאמארסקא 18.

Dr. L. Suchowczycki
כירורג
נעמט אן טעגליך פון 3 ביז 5 נאכמיטאג
Pl. Dąbrowskiego 2, tel. 123-47

Dr. med. H. Krauskopf
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
צעגעלניאנא 45 טעל. 113-47
נעמט אן פון 4–7 אווענד

Dr. med. Józef IMICH
ספעציאל-ארצט פאר אויערן, נאז, האלז און קעהל-קאפ קראנקהייטען
Moniuszki 1, tel. 20997
צוריקגעקעהרט
נעמט אן פון 1 ביז 2 און פון 5 ביז 7.

Dr. med. Adam Bender
נארוטאוויטשא 30 טעל. 14-75
ספעצ. פאר אינערליכע און הארץ-קראנקהייטען

Dr. Z. RAKOWSKI
ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייט
קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7 נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 2 ביז 3 נאכמ.

Dr. med. H. Lajchter
צאהן-כירורג
קיפער, דזשאנסלעס גומען, צינג-קראנקהייטען א.ד.ג.
האט זיך איבערגעצויגען
אויף זשעלאנא 9, טעל. 149-66 1 שטאק פראנט
נעהמט אן פון 1.30–5 אווענד.

Dr. Wołkowyski
צעגיעלניאנא 25
טעלעפאן 126-87
ספעציאל-ארצט פאר הויט ווענערישע קראנק־הייטען און מענער-שוואכע. עלע-ארט אנאליזע בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8–2, און פון 6–9 אווענד.
בעזונדער „ווארטע-זאל פאר פרויען.

פלעגט די פיס
PEDICURE
S. Łódzki

Traugutta 5 (Krótka) m. 10, tel. 170-37
נעמט אן פון 11—2 און פון 4—7 אוו. געוועזענער אסיסטענט ביי מיסטער עלעמאן (הינער-אויגען-אנשטאלט אין לאנדאן). ספעציאליסט צו בעזייטיגען הינער-אויגע איין האבנהויט ווי אריינגעוואקסענע נעגעל אהנע שמערץ

לאָדזער טאַגעבלאַט

ד"ר רעדאַקטאָר נעמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונט.
גישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט
אַדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאָנען: רעדאַקציע 10057. אַדמיניסטראַציע 100.47

צווישען צוויי פייערן

באַרטעל'ס נייע רעגירונג איז נישט געבוירען געוואָרען אין קיין הימעל. דער „מאַניע צווישען שווערדען" איז זעהר א שווערער מאַניע און מען טאָרף האָרנישט זיין אַזאַ קענער פון דער „ווירקליכער ווירקליכקייט", ווי עס איז דער פּרעמיער באַרטעל. כדי צו זעהן די געפאַהר, אין וועלכער עס שוועבט תמיד אַזאַ מיניסטער. יעדער ריהר מיט'ן פוס, יעדע בעוועגונג מיט דער האַנד, יעדער שאָטען אָדער אַהין מוז'ן קאָפּ קאָן ברענגען צו דער קאַטאַסטראָפע. און באַרטעל מאַנצט ווירקליך צווישען שווערדען. פון איין זייט די שטאַרקע, איינפלוסרייכע און פּעסט-דיסציפּלינירטע פּאָלקאָווניקעס", וועלכע האָט נאָך ווייט נישט גע-זאָגט און פּוילען איהר לעצט וואָרט פון דער צווייטער זייט — דער סיים, זיין צענטראַלינקער פליגעל, וועלכען באַרטעל האָט צו נעמען אין האַנד אַריין פּחימר ביד היוצר און פון איהם אויסצוקנעטען א ווייך מיגעל, וואָס מען קאָן דערפון אָפּבאַקען אַלין, וואָס עס וועט זיך נאָר פּערגליסטען.

און דער צייט אָבער, וואָס דער צענטראַלער, לאָזט פון זיך אויסקנעטען אַלין, וואָס מען וויל, אפי, עס זאָל נאָר איבערבלייבען א שאָטען פון דעמאָקראַטיע, איז אָבער דער ערשטער צד די „פּאָלקאָווניקעס" זעהר קריגעריש גע-שטימט און קוקט נאָר אויס דעם מאָ-מענט, אונטערצושטעלען דעם פּרעמיער א פוסעל. ביי אַזעלכע פּערהעלטנישען דאַרף מען אַזעלכע געלעגענהייטען נישט זוכען, זיי וואַרפען זיך אָן אויף שריט און טריט. יעדע קרומע מינע פון סיים, יעדע מינדערוועריגע סומע, וואָס דער סיים נעמט זיך שטרייכען אין דער אָרעדער יעגע פּאָזיציע פון בודזשעט, קאָן אויס-געטייטשט ווערען אַלס סיים-דעמאַגאָגיע און קאָן אויסגענוצט ווערען פון די „פּאָלקאָווניקעס" אַלס ראיה, אַז דער סיים איז שוין א פערפאַלענער רשע, וואָס וועט שוין יענמאָל קיין תשובה נים טון. און אויב דער סיים איז טאַקע אַזאַ חומא, איז ער דאַך ווערט די בייטש, וואָס מען האָט דערוויילט, זייט באַרטעל איז צוריקגעקומען צום רודער אויפ'ן האַנגען אויף דער וואַנד. דער קענער פון דער „ווירקליכער ווירקליכקייט" ווייסט זעהר גוט אַליין אָפּצושאַצען דעם ווירק-ליכען מצב, אין וועלכער ער געפינט זיך.

און זיין עקספּאָזע האָט באַרטעל גע-זאָגט א פּאָר ווערטער, וואָס ווערן איצט אַלץ מעהר און מעהר פּערשטענדליכער. „איך וויל — האָט דער פּרעמיער דאַן געזאָגט — מיט אַרבייטען מיט'ן סיים", דער סיים און די רעגירונג דאַרפען לע-בען צווישען זיך בשלום, מיינט אָבער נישט, אַז דערמיט וואָס איך בין איצט ווידער געקומען צום רודער, וועט אָפּ-געשאַפט דער מאַי-סיסטעם". די בייטש, וואָס איז אויפגעהאַנגען געוואָרען אויף דער וואַנד, העגגט אַלזאָ, דאָרט, און מען וואַרט, צי דער סיים וועט ענד-ליך שליסען שלום מיט אַלעם, וואָס דרינגט אַרום פּונ'ם מאַי-סיסטעם, מיט העלפען ענדערען די קאָנסטיטוציע אַזוי, ווי עס וויל די רעגירונג, בעשטימען דעם בודזשעט ווידער אַזוי, ווי עס וויל די רעגירונג וכדומה, זיין גוט און פרום אַזוי ווי עס הייסען די ישעפער פונ'ם מאַי-סיסטעם, אלא נישט. העגגט נאָך די בייטש אויף דער וואַנד... אָבער די בייטש וועט שוין נישט האַלטען ער, דער פּרעמיער, וועלכער קוקט אָפּטימיס-טיש אין דער „ווירקליכער ווירקליכ-קייט", נאָר א צווייטער, אפשר מאַקע ד"ר שווינטאַלסקי, דער פּעסימיסט, וועל-כער זאָגט, אַז מען מוז האָבען די בייטש. און דעם נאָר דאַרף מען אַזוי לאַנג שמייסען אינ'ם מערזשעל, ביז מען שמייסט פון איהם אַרויס דאָס נאַרישע קייט. און אַזוי ווי דער בעגריף „מיטאַר-בייט מיט דער רעגירונג" קאָן זעהר פיין און ברייט אויסגעטייטשט ווערען, קאָן אַזאַ ענין, ווי דאָס שרייבען די צוויי מיליאָן פונ'ם בודזשעט פונ'ם אינגערן מיניסטעריום אויך בעקרעפטיגען דעם „פּעסימיזם" פון דער פּאָלקאָווניקעס, אַז באַרטעל לעבט אין מעות און די גע-רעכטע זענען זיי.

באַרטעל'ס רעגירונג האָט דעריבער פאַר זיך א זעהר שווערע אויפגאַבע. „א מאַניע צווישען שווערדען" קאָן דעם טאַנ-צער קיין אריכות ימים נישט ברענגען, שמועסט מען טאַקע שוין, אַז העכסטענס, העכסטענס וועט באַרטעל'ס רע-גירונג אַנציהען ביז אַפּריל, ביז איבערן בודזשעט, און דערנאָך... דערנאָך וועט שוין דער מאָר האָבען געטון דאָס זיי-ניגע...

באַרטעל געפינט זיך צווישען צוויי פייערן...

—פּס.

יודישע נייעס.

אַ יור אנגעקלאגט פאר גאטלעסטערונג

קישינעוו (יטא) די טעג איז אין קישינעווער טריבונאַל פאָרגעקומען א פּראָצעס, וואָס איז א כאַראַקטעריסטי-שער פאַר דער לאַגע פון די יודען אין בעסעראַביען. אויפ'ן יוד הערש גראַבינס האָבען די אָרטיגע אַנטיסעמיטען גע-מאַכט א בלבול און גאָטעסלעסטערונג.

דער זאַל פון טריבונאַל איז געווען גע-פּאַקט מיט קריסטען, אַלס צווילע מאַה נער איז אַרויסגעטרעטען אַדוואָקאַט קרו שעוואַן, א זוהן פונ'ם בעקאַנטען אַנטי-סעמיט. דער אַנגעקלאַגטער, וועלכער איז געקומען אין געריכט איז גלייך אַוועק צולויב דער הדאָהענדער שטעלונג פון די אַנטיסעמיטען. דאָס געריכט האָט בעטראַכט דעם פּראָצעס אין דער אָפּוועזענהייט פונ'ם אַנגעקלאַגטען און איהם פערמישפּט אויף 6 חדשים תפיסה.

געגרינדעט דער קאָמיטעט צו אונטערזוכען די לאַגע פון יו-דענטום אין סאָוו.-רוסלאַנד.

ניו-יאָרק. (יט"א)

דער אַמעריקאַנער יודישער קאָנגרעס האָט זיך, ווי בעקאַנט, אויף זיין לעצטער קאָנפערענץ בעשעפטיגט מיט די פּער-האַלטנונגען פון דער יודישער רעליגיע אין סאָוויעט-רוסלאַנד.

ווי דער פּרעזידענט פון יודיש-אַמע-ריקאַנישען קאָנגרעס ה' בערנאַרד דויטש מיטלט מיט, איז איצט אין הסכם מיט די בעשלוסען פון דער קאָנפערענץ גע-בילדעט געוואָרען א ספּעציעלער קאָמי-טעט, וואָס וועט שטודירען די בעדינגונגען אין סאָוויעט-רוסלאַנד און וועט אָננעמען מיטלען, וועלכע וועלען אַנערקענט ווע-רען פאַר ראַטזאַם.

אין קאָמיטעט זענען אַריין פאָלגענדע פּערזאָנען: קראַל שערמאַן (פאָרזיצער), ד"ר י. ל. בלומאַן, גדליה בובליק, הרב משה היימאַן, נאַטאַן פערלמאַן, ד"ר סטעפען ווייז, בערנאַרד דויטש און בער נאַרד רישאַרדס.

די לעגענדע—סאָקאָלאָוו

(געדאַנקען און ערינערונגען) — פון משה לימאַן.

איך גלויב, אז אפילו דער בעסטער יודישער שרייבער, ווען איהם קומט אויס שרייבען וועגען סאָקאָלאָוו'ן, איז איהם שווער צו בעהערשען דעם גראַנדיעזען מאַטעריאַל, דעם אונגעהויער'ן אוצר, די הימלישע האַרמאָניע פון געדאַנק און שפּראַך, פון מחשבה און אויסדריק — וואָס הייסט סאָקאָלאָוו.

בפּרט מיר, הצעיר באַלפי תלמידיו, איז עס נאָך שווערער, זאָלען דעה"ם מיי-נע ווערטער זיין אַן אויסדרוק פון כבוד און יראת-הרוממות, וואָס יעדער פון אונז פיהלט צו נחום סאָקאָלאָוו.

* * *

צוזאַמען מיט די טייערסטע ערינעד-רונגען פון יוגענד-יאָהרען און שטעטעל, צוזאַמען מיט דער וואָרעמקייט און ליבע צום מאַמענס-הויז, גלייכצייטיג מיט די אומעניגע אויסגעלערנטע קאַפּיטלען תנ"ך, האָט מען אין זיך איינגעזאַפּט די התפעלות פאַר'ן נאָמען נחום סאָקאָלאָוו.

ווייל אין דער פריהסטער יוגענד — האָט שוין יעדער פון אונז דערהערט דעם נאָמען. די ליבהאַרציגע שמועסען פון אונזערע טאַטעס בין מנחה למעריב און די הפסקות ביים בלאַט גמרא זענען געווען וועגען דער וועלט-פּאָליטיק לויט סאָקאָלאָוו'ס „דברי הימים" — איז דען געווען אַן'אונטערשייד און אויסטערליטעט צווישען „סאָקאָלאָוו זאָגט, אָדער „אמר רבא"?

און די מחלוקת לשם-שמים און די שפּעטערדיגע שעה'ן פון אָוועגד אין בית מדרש, צווישען די מתמידים און אַזוי-נע לערנער, און די פראַגען פון מלחמה, אָדער שלום — ווי גליקליך איז געווען יענער, וואָס זיין מיינונג איז מעהר-ווע-ניגער צונויפגעפאַלען צוזאַמען מיט דער אויספיהרונג פון סאָקאָלאָוו'ן און לעצ-טען מאמר, פון דער נאָר-וואָס אַנגעקו-מענער „הצפירה" — א בעזונדערע דרך ארץ האָט מען געפיהלט צו יענעם, א קליינינקייט — סאָקאָלאָוו זאָגט אויך אַזוי — און אַליץ האָט געמוזט אַנטשוי-גען ווערען. דאָס דעציזירענדע וואָרט, האָט געהערט צום פּוסק אחרון — צו נחום סאָקאָלאָוו.

* * *

העברעאישער סטיל.

זאָגט, אַלע העברעער פון דער גאַנצער וועלט, אַלט און יונג, די, וואָס האָבען גע-שעפּט זייער סטיל פון אוראַלטע און נייע מקורות — צי איז סאָקאָלאָוו נים דער אַליינהערשער איבער אייך פון דער פריהסטער יוגענד?

ווי פּערגאַפּט פלעגסטו דאַן בלייבען שטעהן לאַנגע מינוטען נאָכ'ן איבער-לייענען יעדע פּראַזע, וואָס איז אַרוים פון זיין פעדער, פערוואונדערט פון דער אונגעהויערער שפע, פונ'ם האַרמאָנישען צוזאַמענבונד און צוזאַמענקלאַנג פון גע-דאַנק און וואָרט — און דער עיקר פון דער אָריגינאַליטעט, און אומגעגליכענע עם נאַלמאַלבען, אָדער נאָכזאָגען.

און ס'איז א נייע תורת-השפּה געוואָ-רען. סאָקאָלאָוו זאָגט אויף דעם אַזוי און אַזוי — און מ'האָט גע'חזר'ט און געלערנט אוי האויסוועניג שטיקער פון דער מעגליכער און ווענעמליכער „הצ-פירה".

און שבת און שטעטעל? אז ס'פלעגט זיך דערהערען דער גלאָק פון דער אָני-פּאַהרענדער פּאָסט — פלעגט דען דאָס האַריץ נישט אָנקוועלען פון פרייד, אַז אָט באַלד וועט אָנקומען „משבת-לשבת" וואָס ליגט נאָך אין דעם גרויסען לע-דערנעם זאַק פערזיגעלט.

וואָס שרייבט עפּעס דער „אורח-לשבת"? פלעגט א פרעג טון אי דער זיידע, אי דער טאַטע, ביי וועלכע לייע-נען שבת א פּלאַט-צייטונג איז געווען נים איינגאַנצען רעכט, נאָר אַז חברה יונגוואַרג לייענט, פלעגט מען זיך מאַכען נישט זעהענדיג — און יעדער וואָרט, יעדער אויסדרוק איז געווען א שמיק „עונג שבת". פיל התפעלות און שבחים אָהן א סוף — — —

* * *

ס'איז זיך שווער אָפּצורייסען פון די זכרונות. ס'דערמאָנט זיך יענער נעמער נאַציאָנאַלער טרויער-טאָג. דער ערש-טער כ' תמוז. איך בין שוין דעמאָלט אין ביאַליסטאָק, גרייט זיך אין קאָמער-שולע. א זומערדיגער טאָג. מיט אַמאָל לויפט ד"ר כזשאַנאָווימש ע"ה מיט א געוואַלד און געוויין איבערן גאַס און די „הצפירה" אין א שוואַרצער ראַהם, און פון ווייטען די גרויסע ווערטער סאָקאָ-לאָוו'ס: „התפלל לב הארי".

סאָקאָלאָוו האָט דאַן געפונען דעם ריכטיגען וואָרט פאַר דעם געשטאָרבע-נעם יודישען נישט געקרוינטען מלך...

איז אין א האַלבע שעה אַרום, ווען כזשאַנאָווימש איז געקומען צו זיך, האָט ער, זיך ווענדענדיג אויף סאָקאָלאָוו'ס מאמר אין „הצפירה", געזאָגט: „זה ינחמנו". נחום סאָקאָלאָוו וועט אונז טרייסטען. ער איז ראוי צו פערנעמען הערצל'ס אָרט...

* * *

זייט דעם „הצפירה"-יובל האָב איך סאָקאָלאָוו'ן נישט געזעהן ביז זומער 1925. ווען איך האָב איהם ווידער גע-הערט אין וואַרשאַווער „ספּלענדיד".

און ווער עס האָט נים געזעהן דאָס בילד, ווי הונדערטער יונגעלייט האָבען א' פגעהויבען דעם אויטאָ, אין וועלכען סאָקאָלאָוו האָט זיך אַריינגעזעצט נאָכ'ן ענדיגען זיין פאָרטראָג, אונטער'ן שאַלען „יח יכוקולוב" — יענער וועט נים גלוי-בען, אַז יודען קענען דאָך אויף א געהע-ריגען אופן עהרען זייערע גרויסע מענ-שען.

* * *

דעם 30. דעצעמבער מיט א פּאָר וואָ-כען צוריק, האָב איך געהאַט די זכיה איהם מקבל פנים צו זיין אין נאָמען פון לאָדזער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע ביי זיין אָנקומען אין וואַרשא.

דערזעהענדיג איהם, איז מיר איינ-געפאַלען: „שחלק מכבודו לבשר ודם".

ער איז געווען געריהרט, דער ראש גלותא פון דער העכסטער אויפנאַהמע און א טרעהרער איז געשטאַנען אין זיי-נע אויגען. האַלטענדיג זיין קורצע ענט-פער-רעדע אויף די בעגריסונגען — — —

גליקליך איז געווען יעדער פון אונז, זעהענדיג, אַז ס'איז דער אייגענער מאַ-קאָלאָוו נים עלטער און נישט שוואַכער די שטימע, און די זעלבע מתיקות, וואָס אַמאָל פיהלט אָן אַלע גלידער און גלעט ווי די רעגד פון א פאָטער, וואָס דאָס זיך לאַנג-לאַנג נישט געזעהן מיט די קינדער — — —

* * *

גליקליך שעצט זיך יעדער פון אונז, וואָס דאָט זוכה געווען האָבען ווייטער ביי זיך אין שטאָט דעם גרויסען אורח לש-בען „אורח לשבת"....

ער חזר'ט זיך איבער די נגינות, מיט ווי קומען לעבט אויף יעדער טריט פון די יוגענד-יאָהרען, און ברענגט אַריין די אמת'ע שבת'דיגע שטימונג. די נשמה יתירה, וואָס האָט איהר מקור גע-פונען אין ארץ ישראל און פאַרקלייבט די צרות פון גלות.

זיי בעגריסט, גרויסער לעהרער און פיהרער, און נאָך לאַנגע לאַנגע יאָהרען זאָלען מיר געניסען פון דער וואָרימקייט און ליכט, וואָס שטראַהלט פון דיין יע-דען וואָרט און אויסדרוק — — —

און, טויזענד מאָל זיין געבענטשט. פאַר יענעם מעלדונגען „נחמו, נחמו עמי!" וואָס דו ברענגסט מיט דיינע ווערטער און זיי רוהיג, אַז קיין איין וואָרט דיינס ווערט נישט לאוּבד, נאָר דרינגט אַריין טיף-טיף אין אונזער האַרצען און הילפט אונז צו מסירות-נפש פאַר ארץ ישראל, דעם ענדציל פון אונזער לעבען.

מאַקס בראָד'ס „ראובני" אויף העבריש

פּראַג (יטא) דאָ איז ערשינען אין רעה מעבעלישער איבערזעצונג דער בע-קאַנטער ראָמאַן פון מאַקס בראָד: „ראובני".

ווען עס שטעכט אין די אויערען

מעדיצינישע שמועסען — פון ד"ר י. טעו.

ווינטער איז קאַלט און דער עולם כאַפּט א פערקיהלונג. מען ניסט, מען כראַפּעט און מען פּייפט דורך דער פער-שטאָפּטע נאָז-לעכער. מען קאָן נישט אָטעמען דורך דער נאָז. מען האַלט זיך א גאַנצען מאָג ביים נאָז-טיכעל. די נאָז ווערט גרויס, ווי א שופר, און מען האַלט אין איין פּייפען „שברים". אויך דער קאָפּ טוט וועה און דער גאַנצער קערפּער נעהמט אַרוים פון די כלים. אָבער אַזוי לאַנג, ווי די פערקיהלונג ליגט אין דער נאָז, איז צום דערלעבען. מילא, א שלעכ-טער לאַקאַטאָר. וואָס קאָן מען טון, אַרויסוואַרפען איהם און א קאַלטען מאָג? וואָס וועט דאָס העלפען?

מאַנכע מענשען געהען אַרום מיט קאַ-טאַרם פון שמחת-תורה ביז שבועות מיט א פּאָר עקסטרא קאַטאַרם און מיט-טען זומער. דאָס קומט דערפון, וואָס זיי האָבען פערנאַכלעסיגט זייערע אָטעמונגס-אָרגאַנען און האָבען נישט גע-שמאַרקט און פערהאַרטעוועט זייערע קערפּערס יונגערהייט. און אויך איצט האָבען זיי מורא פאַר א קאַלטען ווינד-מעל ווי פאַר אַן'עין-הרע. און עס איז א כלל, אַז פאַרוואָס מען האָט מעהר-מעהר מורא, קומט דאָס אויך צו גאַסט מעהר ווי עס איז ליב.

מענשען, וואָס ליידען פון קאַטאַרם, מוזען צום אַלעם ערשטען אויסהיילען די נאָז, און דאַן שטאַרקען דעם קערפּער מיט קאַלטע אָפּרייבונגען און בעדער. זומער לייגען א סך אויף דער זון נאַקעט און באָרוועס, ווי די מאַמע האָט זיי גע-האַט.

אַן'אַנדער קאָמפּליקאַציע, וואָס קאָן זיך מאַכען אַלס רעזולטאַט פון א פער-נאַכלעסיגטען קאַטאַר איז אויערען-שמער-צען. פון וואָס קומען אויערען-שמער-צען?

דאָס אויער האָט צוויי טירעלעך, דורך וועלכע עס דרינגט אַריין דאָס קול. איי-נע איז דער אויסערליכער אויער-מיר — די מיטמער און די אַנדערע איז אַנ'אינער-ליכע טרובקע, א לאַנג רעהרעל, וואָס ליגט ביים נומען. אָט דאָס רעהרעל שטעהט אין צוזאַמענהאַנג מיט דער נאָז. און די פאַלען פון א פערנאַכלעסיג-טען „קאַטאַר" ווערט אויך אָט די רעהרע ענטצינדען, פערקלעפּט און עס כאַפּען זיך אַריין מיקראָ-אָרגאַניזמען. ספּעציעל בשעת דעם הוסטען דרינגט אויך מאַ-טעריע אין אויער אַריין, און אָט אַזוי ענטשטעהט אַנ'אויער-ענטצינדונג: די אויערען שטעכען, ווי מיט נאָדלען. און א סך פאַלען געהט די שטעכונג אוועק אין א פּאָר טעג. און אַנדערע פאַלען מאַכט זיך אַנ'אויער-איינטערונג, עס זאַ-מעלט זיך אָן מאַטעריע, וואָס האָט נים וואו זיך אַהינצוטון, און איצט ענטשטעה-ען אייניגע פון די צוויי קאָמפּליקאַציעס: אָדער די אויער-פּעל עפענט זיך און מען קריגט אַנ'„אויער-פלוס" — דאָס זעלבע פאַסירט. ווען מען עפענט די אוי-ער-פּעל מיט א מעסער; אָדער דער איינמער בויערט זיך א וועג אין דעם אוי-ער-ביין, וואָס איז פיל מיט לעכער און שפּאַרעס. און מען קריגט אַנ'ערנסטע קראַנקהייט, ווייל פון דאַנען קאָן דער איינמער זיך א וואַרף טון אויף די געהיר-רעזעלעכעס, וואָס איז א קראַנקהייט, וואָס איז פערבונדען מיט לעבענס-געפאַהר-ליכע קאָמפּליקאַציעס, אויב מען אָפּערירט נישט אין דער צייט. דאָס איז ספּעציעל דער פאַל ביי קינדער. אָבער אויך ביי עלטערע מענשען קאָן זיך מאַכען א גע-הירן-ענטצינדונג פון אַזאַ פערשלעפּ-טער פרענק.

איז דערפון איז געדרונגען: אויב עס שטעכט דאָס אויער, גים אַלטיגג! עס איז נישט נאָר דאָס אויער, וואָס איז אין געפאַהר — ממש דאָס לעבען שטעהט אין קאָן. אויב מען פערנאַכלעסיגט אַנ'אויער-ענטצינדונג.

סאָוויעט. מלוכה-פאַרשטעהער

ווילען נישט דורכפיהרען די לעצטע בעשטימונג פון דער רעגירונג וועגען פערבעסערן די עקאָנאָמישע לאַגע פון די יודען

יודישע פרויען געבען זייער צירונג פאַר סאָוויעטישער „אינדוסטראַליזאַציע".-5376 יודישע פאַמיליעס ווערען קאָלאָניזירט היי-יאָהר. - כאַרקאָווער סאָוויעט אַסיגנירט 15,000 רובל סובסידיע פאַר'ן יודישען טעאַטער.

מאָסקווא (יטא) נישט קוקענדיג דערויף, וואָס דער סאָוויעטישער העכס-טער ראַט פון פאָלקס-קאָמיסאַרען האָט בעשטימט צו פערבעסערן עקאָנאָמיש די לאַגע פון די יודען און ראַטען-פער-באַנד, קען אָבער די דאָזיגע בעשטימונג נישט דורכגעפיהרט ווערען צוליב דעם בעהאָמונגען סאַבאָטאַזש מצד א טייל מלוכה'שע און קאָאָפּעראַטיווע טאַ-ווערישע אָרגאַנען.

כדי צו פערווירקליכען די בעשטימונג פון דעם „סאָוונאַרקאָם" איז נויטיג, אַז עס זאָל פאָרקומען א קאָנפערענץ פון ווייה רעגירונגס-אינסטיטוציעס און פון א רייה קאָאָפּעראַטיווע אָרגאַניזאַציעס, וועלכע זאָלען צוזאַמען אַנמערקען די פּראַקטישע פּלענער, לויט וועלכע די בע-שטימונג זאָל דורכגעפיהרט ווערען. אַזאַ קאָנפערענץ איז פאַר דער לעצטער וואָך שוין צוויי מאָל גערופען געוואָרען אין מאָסקווא, אָבער זי ווערט איגנאָרירט דורך פיל אָרגאַניזאַציעס, און קען נישט פאָרקומען מחמת די פערלאַנטוואָרטלי-כע אָרגאַניזאַציעס שיקען נישט זייערע פאָרשטעהער.

די טועער פון דעם „קאָמזעט", וועלכע זענען דורכאויס פערלאַנגענדיג אַז דער בעשלוס פון סאָוונאַרקאָם זאָל וואָס גיכער רעאַליזירט ווערען, נעמען איצט צו די גוימיגע מיטלען. אַז די קאַלטבלו-טיגע בעציהונג פון די אונגאָרדענטע אָרגאַניזאַציעס זאָל לוקווידירט ווערען, און אַז די אָנגעמערקטע אָרגאַניזאַציעס זאָלען ווי אַמשנעלסטען קומען מיט פאַר-טיגע פּלענער, וועגען דעם, וואָס עס ... טון פאַר ... עקאָנאָמי... בין רעגירונג ... ... איז אין הסכם מיט'ן בעשלוס פון דאָס פון די פאָלקס-קאָמיסאַרען.

* * *

מאָסקווא (יטא) אין א אָפיציעלען בע-ריכט, וואָס איז אָנגעקומען אין מאָס-קווא יעצט איבערגעגעבען. אַז פיינ-גער עך. אוירינגליך און א. ר. ע. ... צווישען די יודישע פרויען אויף אוקראַי-נע פאַר דעם סאָוויעטישען אינדוסטרי-ליזאַציע-פאָנד.

די בעריכטען גיבען א בער אַז אין מיטע-קאָם, שפאָלע, קאַמין און אין א רייה אַנדערע שטעט און שטעטלעך פון קיעווער ראַיאָן האָבען די פרויען פון די ראַיאָניגע יודישע האַנדווערקער איבער-געגעבען דער אָרטיגער מאַכט צירונג פאַר צעהנליגער טויזענדער רובל. דאָס צירונג וועט געהען פאַר דעם פאָנד צו פערברייטערן די אינדוסטריעלע אונטער-נעמונגען און ראַטען-פערבאַנד.

אויבער גאַנץ ראַטען-רוסלאַנד ווערט איצט געפיהרט א פערשטאַרקטע אגי-טאַציע צו בעאיינפלוסען די פרויען זיי זאָלען זייער גאַנץ גאָלד און זילבער אָפּ-געבען דער מלוכה אַלס בעשטייערונג פאַר דער אינדוסטריאַליזאַציע פון לאַנד.

* * *

מאָסקווא (יטא) לויט א בעשלוס פון סעקרעטאַריאַט פון „קאָמזעט" וועט לען אין יאָהר 1930 קאָלאָניזירט ווערען 5.376 יודישע פאַמיליעס. פון דער דאָ-זיגער צאָהל וועלען 2500 פאַמיליעס גע-שיקט ווערען קיין קרים, 2,176 — קיין אוקראַינע, און 700 קיין ביראָ-בידזשאַן.

* * *

מאָסקווא (יטא) דער כאַרקאָווער סאָוויעט האָט בעשטימט א סומע פון 15.000 רובל אַלס סובסידיע פאַר דעם יודישען מלוכה-טעאַטער און אוקראַינע. דער אוקראַינישער יודישער מלוכה-טעאַ-טער לעבט איצט דורך א גרויסען פינאַנ-ציעלען קריזיס.

לעזט און אַבאָנירט
— דאָס —
„לאָדזער טאַגעבלאַט"

י. ק. א. העלפט די יודישע וויינ-גערטנער אין בעסאַראַביען

פּאַריז (יטא) די גרויסע פרעסט אין פראַנקרייך וועלכע האָבען געמאַכט גרויסע שאָדענס אויך אין די יודישע וויינגאָרטענס, און קרים אַקערמאַן, און בעסעראַביען.

די י.ק.א., וועלכע האָט דורך בעזאָר-גען די יודישע קאָלאָניסטען מיט די בעס-טע פראַנצויזישע וויין-פלאַנצען פיל מיט געווירקט ביי דער ענטוויקלונג פון וויינ-גערטנערייע צווישען די יודען און בעסאַ-ראַביען, האָט בעשלאָסען צו קומען צו-הילף די יודישע וויינגערטנער און אַקער-מאַן-קרים, וועלכע בעזיצען העכער 800 העקטאַר וויינגאָרטענס.

די י.ק.א. האָט דערלעגירט קיין אַקער-מאַן איהרע אַגראָנאָמען, וועלכע האָבען צוזאַמען מיט די בעסטע אָרטיגע ספּע-ציאַליסטען בעזוכט די בעשעדיגטע וויינ-גאָרטענס און אויסגעאַרבייט א פּלאַן ווי אַזוי צו פערגיטיגען די שאָדענס.

כדי צו דערמעגליכען די רעאַליזירונג פון דעם פּלאַן, האָט י.ק.א. בעשלאָסען צו ערטיילען נעוויסע קרעדיטען די וויינ-גערטנער-משפּחות, וועלכע נויטיגען זיך אַמשטאַרקסטען און אונטערשטיצונג.

אַ קאַפּעלע הומאָר
ווערטלעך און שטעכווערטלעך

אַזוי' זעהט אויס לאָדז

אין לאָדזער מסחר-ווערטעל איז איצט, ווי בי קידוש לבנה:
1) יודען שטעהען אויף די גאַסען.
2) איין סוחר ניט אָפּ דעם צווייטען שלום-עליכם
3) מ'קוקט אויפ'ן הימעל.
4) אַלע רעדען צו דער לבנה.

* * *

א סאָוויעטישער וויץ
(אין זאָאָלאָגישען גאָרטען)

— וואָס איז מיט דעם לייב ? וואָס איז ער אַזוי בייז ?

* * *

צווישען לעדיג-געהער

—דו ווייסט, מאָטעל, אַז פּרעמיער באַרטעל האָט געמאַכט א גרויסען טעות, וואָס ער האָט נישט גע-רופען אויף א קאָנפערענץ אויך די הומאָריסטען?
— צו וואָס טויגען איהם די הומאָריסטען ?
— היינט ווער נאָך ווי הומאָריסטען קענען בעהמען א טרויעריגע סיטואַציע ?

לאָדז
16. יאַנואַר 1930
זון-אויפגאַנג 7.41
זון-אונטערגאַנג 3.51
דאָנערשטאָג, ט"ז טבת תר"ץ
פ' ויחי

סוב-קאָמיסיע בנוגע קהלה-עטאַט,
וואָס האָרכט נישט דעם ה' פרעזעס, ווערט אויפגעלעזט...

דער דאָזיגער איבעראיילטער בעשלוס מוז וואָס גיכער רעווידירט ווערען!

פונם פרעזעס פון דער לאָדזער קהלה בעקומען מיר די דאָזיגע ערקלערונג:

ג. ה. רעדאַקטאָר!

אלס ענטפער אויפ'ן אַרטיקעל אונט. טיטעל „לאָדזער טאָגעבלאַט" אונ-טער'ן קעפּל: „בודזשעט פון דער לאָד-זער קהלה וויל זיך שטיצן אויפ'ן עטאַט פון דער אָרימער בעפעלקערונג", האַלט איך פאַר מיין חוב צו געבען פאָלגענדע ערקלערונג:

ווי בעוואוסט, איז איינע פון די אָנ-געוועהטאָגסטע פראַגען אין דער קהלה געווען דער אומשטאַנד, וואָס בקשות זענען געלעגען אין משך פון יאָהרען און זיך פון אָרט נישט גערירט.

היות דאָס האָט געשאַפען א כאַאָס און אומגלייך געמאַכט דער נאָרמאַלע פונקציאָנירען פונ'ם קהלה-אפּאַראַט, האָב איך בהסכם מיט דער עטאַט-קאָ-מיסיע בעשלאָסען צו שאַפען א סוב-קאָ-מיסיע פון פאַרשטעהער פון פערשידע-נע קלענערע ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזא-ציעס, וואָס זאָלען ערלעדיגען אַפּעלאַ-ציעס פון די בעשטייערטע אויפ'ן סכום ביז 25 זל.

איך האָב אַזוי ווייט מיט צוטרוי זיך בעצויגען צו דער דאָזיגער סוב-קאָמי-סיע, אז די אַרבייט איז דאָרט געפיהרט געוואָרען אונגאַנצען זעלבסטשטענדיג, ד. ה. אָן דעם אַנטייל פון א פערוואַל-טונגס-מיטגליד.

לײדער, בין איך די לעצטע צייט גע-קומען צו דער איבערצייגונג, אז א טייל מיטגלידער פון דער סוב-קאָמיסיע זענען צו-ווייט אוועק אין דער אויפפאַסונג פון זייער ראָל. דאָס האָט אויך דער פירט צו אַנ'אונגעוואונשענער איבער-שרייטונג פון דער קאָמפּעטענץ פון דער סוב-קאָמיסיע.

איך וויל ציטירען עטליכע פאַקטען, וואָס קומען אונטער דער האַנט:

אויף דער זיצונג פון 3/12 פ. י. איז אויף 125 בקשות איבער א סומע פון 1248 זל. אַראָפּגענומען געוואָרען 253 זל. ד. ה. אַ ערך 70%. אויף די דאָזיגע בקשות פאַלען אויס: איינגאַנצען שטייער בעפרייטע 88 פערזאָן, רעדוקציעס — 19 און בסך-הכל 18 אָפּזאָגען!

איצט נאָך א פאַקט: עס ווערען אריינ-געטראָגן אין דער סוב-קאָמיסיע בקשות וועגען הנחות, וואָס ווערען שטאַרק גע-שטיצט דורך מיטגלידער פון דער סוב-קאָמיסיע און צו וועלכע די בעשטייער-טע בעקענען זיך לחלוטין נישט.

נאָך א אינטערעסאַנטער פאַקט: דער בעשטייערטער בעט צו רעדוצירען דעם עטאַט פון 15 אויף 5 זל. ווערט ער דורך דער סוב-קאָמיסיע אינגאַנצען בעפרייט, דאָס הייסט, אלזאָ, אז די סוב-קאָמיסיע איז מעהר חס אויפ'ן געלד פונם שטייער-צאָהלער, ווי ער אליין!

דאָס זענען בלויז איינצעלנע פאַקטען, וואָס אילוסטרירען די אַרבייט. די שטי-מונג ביי דער אַרבייט, ביין איך, פער-שטעהט זיך, נים בכח ארויסצוברענגען.

דאָס אַלץ צוזאַמענגענומען האָט מיך בעוואויגען צו ווענדען זיך צו דער סוב-קאָמיסיע מיט פאָלגענדען בריף, וועלכען איך ברענג דאָ וואָרט ביי וואָרט:

„פון דעם זיצונגס-פּראָטאָקאָל פון דער אַפּעלאַציע סוב-קאָמיסיע האָב איך פעסטגעשטעלט, אז עס ווערען בעפרייט העכער 70% שטייער-צאָהלער פונם קהלה-עטאַט און עס ווערען געמאַכט בע-דייטענדע שטייער-רעדוקציעס.

היות דאָס שטעהט אין סתירה מיט דער שטייער-פּאָליטיק פון דער קהלה, וואָס שטרעבט צוצושטעהן וואָס א גרע-סערע צאָהל פערזאָנען צום צאָהלען דעם קהלה-עטאַט, און עס פערקלענערט דעם פינאַנץ-מצב פון דער קהלה, — בעט איך די סוב-קאָמיסיע צו נעמען דאָס אוי בעטראַכט און מעהר אַכט צו לעגען ביים בעהאַנדלען די רע-קורסען".

און צוזאַמענהאַנג מיט מיין בריף האָב איך בעאויפטראַגט מיין פערטרע-טער וויצע-פּרעזידענט ה. בערגער ביי-צו-זיין אויף דער זיצונג פון דער סוב-קאָ-מיסיע, כדי דעם ענין נענוי אויפצוקלע-רען.

וועגען דעם, אז די קהלה וויל זיך שטיצן אויפ'ן עטאַט פון דער אָרעמער בעפעלקערונג איז בשום לעבערליך צו רעדען, מחמת ביי א בודזשעט פון 1½ מיליאָן זל. בעטרעפט דער שטייער-סכום פון די עטאַט-צאָהלער פון 5 ביז 10 גילדען בסך-הכל... 90.000 גילדען.

עס ווענדעלט זיך אָן עפּעס אַנדערש.

פון א געוויסע צייט אָן געהט א קאַמף צווישען די פערשידענע פּעראַיין-פאַר-שטעהער אין דער סוב-קאָמיסיע, וואָס ווילען זיך איינס דאָס אַנדערע איבער-יאָגען אין ליבעראַליזם לגבי די שטייער-צאָהלער אויפ'ן חשבון פון דער קהלה.

דאָס שאַפט אַנ'אונגעזונדע אַטמאָס-פערע. ווייל איך האָב איבערגענומען מיין אַמט בעקעמפט איך די דאָזיגע בע-ציהונג צו דער אַרבייט מיט אַלע כחות.

תיכף נאָכ'ן בעריכט פון ה. בערגער וועגען דער זיצונג, האָב איך בהסכם מיט דער הויפּט-קאָמיסיע בעשלאָסען די דאָזיגע סוב-קאָמיסיע אויפצולעזען און דעם גאַנצען שטייער-מאַטעריאַל אי-בערצוגעבען דער קאָמיסיע, וואָס איז אויסגעוועהלט געוואָרען דורך דער קהלה פערוואַלטונג.

איבריגענס דער גאַנצער טאָן פונם אַרטיקעל אין דער צייטונג זאָגט פאַר מיר קלאָר עדות וועגען די סבות און כוונות פון זיין בעהאַלטענעם מחבר.

איך האָף, אז זיי וועלען איצט אויך קלאָר און בולט ווערען פאַר'ן ברייטען עולם.

מיט דרך ארץ

(—) י. פ. מינצבערג:

פאָרזיצענדער פון דער פערוואַלטונג פון דער יודישער קהלה אין לאָדז.

* * *

בעמערקונג פון רעד.:

ה' פרעזעס מינצבערג האָט אַ גרויסען טעות, אויב ער מיינט, אז עס זענען גע-ווען געוויסע „סבות און כוונות" ביים בעהאַלטענעם (?!) מחבר פון דער דער-מאָנטער נאָטיץ אין „לאָדזער טאָגע-בלאַט". און אויב עס ווערט עפּעס נאָך דער ערקלערונג פונ'ם קהלה-פרעזעס „קלאָרער און בולט'ער" איז עס דווקא אין א ליכט, וואָס איז לחלוטין נישט גינ-סטיג פאַר די ה"ה, וואָס פיהרען-אָן מיט דער שטייער-פּאָליטיק פון אונזער קהלה.

די רעדאַקציע פון „לאָדזער טאָגע-בלאַט" האָט אָפּגעדרוקט די נאָטיץ וועגען דעם קהלה-עטאַט. ארויסגעהענדיג פונ'ם שטאַנדפּונקט, אז אויך די קהלה מוז זיך רעכנען מיט דעם אומגעוועהנליך-שווערען מצב פון דער יודישער בעפעלקערונג אין לאָדז און, לויט מעגליכ-קייט, בעפרייען די רעקורסען פון די נישט-פערמעגליכע עטאַט-צאָהלער. דאָס שאַפען די סוב-קאָמיסיע פון פאַרשטעהער פון די קלענערע ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס איז געווען באמת א נויטווענדיגקייט און איר טעטיגקייט ביז נאָר געוואונשען. איצט קומט ה' פרעזעס מינצבערג און בערימט זיך, אז ער האָט די דאָזיגע סוב-קאָמיסיע אויפגעלעזט, באשר זי, די קאָמיסיע, איז געווען צו ליבעראַל (!) בנוגע די עטאַט-צאָהלער און האָט אויך נישט גענומען אין אכט דעם פאַרשלאַג צו זיין וואָס שטרענ-גער ביים אדורכקוקען די רעקורסען...

אזא האַנדלונג איז באמת, מוחל גע-זאָגט, אונפערשטענדליך!

אויב אפילו עס זאָל שטימען מיט דער ווירקליכקייט די בעהויפּטונג, אז עס זענען פאָרגעקומען פאַקטען פון „אי-בערשרייטען די קאָמפּעטענצען", רחמנא לצלן, האָט דאָס, אויפ'ן ערגסטען פאַל, געקענט בעוועגען די קהלה-פערוואַלטונג אַט די זעלבע סוב-קאָמיסיע צו רע-אָרגאַניזירען. מען האָט זי אָבער בשום אופן, גראָד אין איצטיגען קריטי-שען מאָמענט, נישט געטאָרט ליקווי-דירען...

אַט די נישט נענוג איבערלעגטע און שטאַרק איבעראיילטע דעזיציע פונ'ם ה' פרעזעס בעשטעטיגט אַנ'אַנבריג מאָל, אז עפּיס איז מיט'ן קהלה-עטאַט אויף דער נישט-פערמעגליכער יודישער בע-פעלקערונג נישט אין אָרדנונג...

דער בעשלוס צו בעזייטיגען די פער-טרעטער פון די קלענערע ווירטשאַפט-ליכע אָרגאַניזאַציעס ביים בעטראַכטען די עטאַט-אַפּעלאַציעס מוז אונבעדינגט ווערען רעווידירט!

ראַדיאָ פּראָגראַם

דאָנערשטאָג, 16. יאַנואַר

וואַרשאַ, (1412)

11.58 שעה צייכען
12.40—14 שילער-קאָנצערט פון דער וואַרשאַווער פילהאַרמאָניע
16.15—17.15 פּליטען-קאָנצערט
17.45—18.45 נאָכמיטאָג-קאָנצערט (ווערק פון פּאַ דערעווסקי'ן)
19.10 לאַנדווירטשאַפטליכע בערוז
19.25 פּליטען-קאָנצערט
20.10—21.10 לייכטע מוזיק
22.15 ספּאָרט-בעריכט
22.35 לעצטע נייעס
24—23 טאַנץ-מוזיק

קאַטאָוויץ, (409)

20.15 לייכטע מוזיק
22.15 לעצטע ידיעות

קראָקאָ, (313)

20—22 אָוונט-קאָנצערט

פּויזען, (335)

20.30—22 אָוונט וויאָלין-קאָנצערט

אויסלענדישער ראַדיאָ-פּראָגראַם

קעלן (237) דייטשלאַנד
19.30 אויפפיהרונג פון דער אָפּער „לואיזע"

וויען, (516) עסטרייך
19.30 אויפפיהרונג פון הענדעל'ס אָראַטאָריום „ישראל און עגיפּטען"

האַמבורג, (372) דייטשלאַנד
—21 קאָנצערט פון ראָמאַנטישער מוזיק

קעניגוואוסטערהויזען (1635) דייטשלאַנד
19.30 „אָטעלאָ" פון ווערדי

קאָפּענהאַגען (281) דענעמאַרק
10.15 סימפאָנישער אָרקעסטער

לאָדזער קאַמעראַל-טעאַטער
„אררט"
אַלעע 1-טער מאַי 2
פריהער ענגלישער זאַל
קינסטלערישער לייטער: משה בראָדערזאָן
דירעקציע: יוסף סטרוגאַטש.
קאָמפּאָזיטאָר: דוד בייגעלמאַן.
קאָנפעראַנסיער: נתן רייכענבערג
היינט, דאָנערשטאָג, ד. 16-טן
9.30 אָוונט
◄ פּרעמיערע ►
פון 2-טען פּראָגראַם א. נ.
חי געלעבט
בילעטען צו בעקומען אין דער קאַסע פון טעאַטער יעדען טאָג פון 1—11 און פון 5 נ"מ

טאָג-כראָניק

ווינטער שטיצע פאַר אַרבייטסלאָזע

היינט, דאָנערשטאָג וועלען בעקומען די ווינטער-שטיצע די דריטע בערעכ-טיגטע אַרבייטסלאָזע, וועמענס פאַמיליע-נעמען עס הויבען זיך אָן מיט:

M, N, O.

מאָרגען, פרייטאָג:

P, R, S.

לאָדז האָט נישט קיין פערגיפטעטע פיש

פון די פישער-קרייזען מאַכט מען אויפמערקזאַם, אז אין לאָדז ווערען פער-קויפט פיש, וועלכע האָבען נישט קיין שום שייכות מיט די פיש פון די פער-גיפטעטע טייכען.

פון לאָדזער האַנדעלס-מאַרק

קאַמגאַרן

א 40/II	דאָלאַר 2,59
אב 40/II	" 2,49
ב 52/I	" 2,40
א 56/I	" 2,75
אב 56/II	" 2,65
א 56/II	" 2,90

זייט אַפּאָר טעג איז איינגעטרעטען אַנ'ענדערונג אין די פּרייזען פון די קאַמ-גאַרן-שפּינער'ס. ביז איצט האָבען זיי נעגעבען 7 פּראָצ. באַניפיקאַציע פאַר קאַסע, איצט גיבען זיי נאָר 5 פּראָצ. אין דעצעמבער זענען געווען פיל פּראָ-טעסטען. אין צוויי וואָכען אַרום וועלען זיך אָנהויבען די אַרבייטען פאַר'ן זומער סעזאָן. דערווייל איז די לאַגע זעהר ערנסט.

וואָלל-מאַרק

א קליינע אויפלעבונג. מען גרייט זיך צום זומער-סעזאָן, וועלכער זאָל זיך אָנ-הויבען פעברואַר. דערוויבער איז די נאָכ-פראַגע אויף בוימוואָל-גאַרן אַביסעל שטאַרקער. די מאַנופאַקטור לאַגער'ס פון זומער-סחורות זענען אויסגעלעדיגט. די וועבערייען מאַכען דערפאַר הכנות צום זומער-סעזאָן. צוליב'ן שלעכטען פריון אין ווינטער-סעזאָן, האָבען די בוימוואָל-שפּינער בעשלאָסען צו פער-קלענערען די פּרייזען. די נייע פּרייזען זענען:

16/I —	58 סענט
20/I —	" 66
24/I —	" 67
26/I —	" 69½
32/I —	" 76
40/I —	" 91
24/II —	" 75
32/II —	" 86
40/II —	" 96

דאָס איז קאַסאַ-פּרייזען. וועקסלען נעמט מען אינגאַנצען נישט.

פערזאַמלונגען, מיטינגען, פאָרשטעלונגען
מוזען אָנגעמעלדעט ווערען אין דער שטאַט-סטאַראָסטווע 48 שעה פריהער

די אַדמיניסטראַטיווע אָרגאַנען מאַ-כען אויפמערקזאַם, אז עפענטליכע פער-זאַמלונגען און מיטינגען מוזען דורך זייערע איניציאַטאָרען אָנגעמעלדעט ווע-רען שריפטליך אין דער שטאַט-סטאַראָס-טווע מינדעסטענס 48 שעה פריהער. די בוימעס מוזען זיין אונטערגעשריבען נישט ווייניגער ווי פון צוויי פערזאָן, דער ביי מוזען אָנגעגעבען ווערען זייערע אַדרעסען. די אָנמעלדונגען מוזען ענט-האַלטען די טאָג-אָרדנונג פון דער פער-זאַמלונג, די נעמען פון די רעדנער און די טעמען, וועגען וועלכע זיי וועלען רע-דען.

אויך אויף טעאַטער-פאָרשטעלונגען, קאָנצערטען, רעציטאַציעס אַרויסטריטען א. א. מוז אויך זיין אַנ'ערלויבניש פון דער שטאַט-סטאַראָסטווע. צו דעם צוועק מוז דערלאַנגט ווערען ווערען א בימע מיט 6 זל. שטעמפּעל מאַרקען. דערביי מוזען ביינעלעגט ווערען אין 2 עקזאַמ-פּלאַרען די טעקסטען פון די שאַפונגען, וואָס וועלען אויפגעפיהרט געוואָרען. פון די שטעמפּעל-אָפּצאָהלונגען קאָנען בע-פרייט ווערען נאָר קולטור געזעלשאַפטען.

קויהלען דאַרפען זיין ביליגער
שטעלט פעסט אַ ספּעציעלע קאָמיסיע

די קאָמיסיע פעסטצושטעלען די פּריי-זען האָט זיך אַרויסגעזאָגט דערפאַר, אז אין איינצעל-פערקויף דאַרף די בעס-טע סאָרט קויהלען פערקויפט ווערען 10 גראָשען ביליגער אויפ'ן צענטנער און אין די בודקעס אויף 20 גראָשען ביליי-גער. דער דאָזיגער בעשלוס דאַרף נאָך בעשטעטיגט ווערען דורכ'ן מאַגיסטראַט.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע זאַל — נאַרוטאָוויטש 20 —
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן
גאַסטראָלען פון די בעוואוסטע הויפּט-אַרטיסטען גרינדער פון די
געסט פון אַמעריקאַ!
ערשטער ווילנער טרופּע
בעלאַ בעלערינע, חיים שניאור
פרייטאָג, דעם 17-טען זונטאָג, דעם 19-טען 9 אַ זייגער אָוונט
פּרעמיערע!!! צום ערשטען מאָל אין לאָדז פּרעמיערע!!!
דער גרעסטער שלאַגער פון די אַמעריקאַנער טעאַטער'ס
איהר לעצטער טאַנץ
3 אַקטען מיט פּראָלאָג מיט געזאַנג און טענץ פון אורוואַנדעוו. הויפּט-ראָלען שפּילען בעלערינא און שניאור
שבת דעם 18-טען ווערט נישט געשפּילט
מאָנטאָג, דעם 20-טען 9 אָוונט גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג
פון 1 ביז 2,50 זל.
די שטאַרק אויסגענומענע פּיעסע וועלכעס ווערט געשפּילט מיט א גרויסען ערפאָלג
איהר פערשפּילט לעבען
פאַמיליען-בילד אין 4 אַקטען פון ז. ליבין. הויפּט-ראָלען רבקה—בעלערינא איזידאָר—שניאור
עס נעמט אָנטייל לויט א. ב. כרויען: בעזמאַן, מאַכאַראָווסקאַ, נערה און פאָדערמאַן. מענער: צריעל, אייזענבערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, נייהויז, פּאָלאַנסקי און ראַקאָוו. אַדמיניסטראַטאָר—מ. אַרנוואַלד, מוזיקאַלישע לייטונג—ל. זעלמאַן.
בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע

די געהיימנישען פון דער רויטער ווילע
שפּאַנענדער ראָמאַן פון לאָדזער לעבען

(24-טע פאָרטזעצונג)

— איך האָב נישט געקאָנט געלאַטען לענגער פערבלייבען מיט איך. איך האָב זיך געמוזט מיט ריינע; טרעפען וועגען יעדן אַ ייכלאַ ועז ווי.

ער דאַרף זיך באמת געהאַט אָפּגעזומעט מיט פאַני'ן, וועלכע האָט אויף איהם געוואַרט אין האָטעל.

— פאַרוואָס זאָגסטו ליגען? — האָט זי אויהב איי-פּ-מערקזאַם געמאַכט.

— איך לייקען נישט — האָט יעזשי געזאָגט.

— דו זאָגסט ליגען, אָ, דאָס איז א ליגען! — האָט זי איבערגעחזר'ט נעכטען און אָווענד, די גאַנצע צייט, ווען דו האָסט פעליציע'ן געהאַלטען אין די אָרעמס, האָסט דו איהר כסדר געוואָרפען קאָמפּלימענטען, און דו ביסט ארויסגעגאַנ-גען פון לאָקאַל דערפאַר, כדי דו זאָלסט נישט זעהען ווי זי טאַנצט מיט אַנדערע. דו ליבסט פעליציע'ן!

יעזשי האָט געשמייכעלט, אז עס וועט אויסברעכען א סקאַנדאַל, צוליב אזא בעשולדיגונג, אין דער אמת'ן איז ער אָבער געווען שטאַרק דערפון. ער איז נישט געוועזען ווי געהעי-ריג צוגעגרייט זיך צו פערטיידיגען. דערויבער האָט ער בע-שלאָסען גאָרנישט צו ענטפערן, איבערלאָזענדיג צייט זיך איבערצולעגען די גאַנצע זאַך.

— דו ליבסט פעליציא'ן — האָט ווייטער געזאָגט פרוי סאַפּיר — אויב דו האָסט עס איהר פּשוט נישט געזאָגט מיט ווערטער. האָסטו עס יעדענפאַלס איהר געגעבען צו פער-שטעהען. דו רעכענסט צו מאַכען פון מיר טאָכטער דיין גע-ליבטע! אך, איך ווייס נאָך ניט, אז דו ביסט פעהיג צו אלעם, אויב עס האַלט נאָר וועגען איינשטילען דיין תאוה. איך קאָן נאָך נישט פערגעסען, ווי אזוי איך בין געוואָרען דיין געליבטע...

— יין פאַרוואָרף, — האָט יעזשי איבערגעריסען — איז רופט זיך זעהר א פערשפּעטיגטער. ווייל כאַראַקטערים-טיש איז אין זאַך, וואָס פון רעמאָלט אָן, פון דער דאָזיגער אונפערגעסליכער נאַכט, אין דער רויטער ווילע, בעקלאָגסטו זיך דאָס ערשטע מאָל אויף דעם. מאָרגען, איך פערשטעה עס גאָרנישט

— דאָס איז געווען א נידערטרעכטיגער געוואַלד-טאַט פון דיין זייט. איך בעט דיך, לאָמיר בעסער נישט רעדען וועגען דעם, איך וויל בעסער פערגעסען וועגען אלעם, וואָס האָט מיט מיר פּאַסירט.

יעזשי האָט זיך אָפּגעשטעלט, אוועקגעגאַנגען פון טיש, און זיך אוועקגעזעצט אויף א ווייכען פאָטעל, וואָס איז געשטאַנען געגענאיבער דעם קאַמין. ער האָט אָנגעשטעלט זיין בליק אויף דם ברענענדיגען פייער, זיך שטאַרק פערטראַכט, ווי ער וואָלט וועגען עפּיס אויסטערלישעס געחלומ'ט. ער האָט שטיל-געשוויגען און נישט געענטפערט אויף דער פרוי סאַפּיר'ס פאַרוואָרפען מיט קיין איין וואָרט.

זי האָט זיך נישט געקאָנט איינהאַלטען, כאָטש זי האָט נעהאַלט ארויסווייזען. אז זי איז בייז, כאָטש זי האָט זיך אליין נעגעבען דאָס עהרען-וואָרט. אז זי וועט בלייבען שטיל. נישט קאָנענדיג מעהר איינזיצען שטילערהייט, האָט זי פּלוצלינג אויסגעשריגען:

— איך שווער דיר, יעזשי, ביי אלעם הייליגען, אז אויב דו וועסט פעליציא'ן עפּיס שלעכטס טון, אויב דו וועסט איהר דראָהען און אויף וואָס פאַר אַן'אופן עס זאָל נאָר נישט זיין, פעראומגליקליכען, אויב זי וועט ווערען דיין געליבטע, וועל איך דיך דער'הרג'ענען ווי א הונד! דו הערסט, יעזשי, נעם עס גוט אין אַכט און געדענק מיינע ווערטער!

הערענדיג אזא דראָהונג, האָט יעזשי אויפגעהויבען דעם קאָפּ, וואָס איז די גאַנצע צייט געווען פערזונקען, ווי אין א טיפען שווערען חלום, און אין זיינע אויגען האָבען זיך בע-וויזען גלאַנציגע פייערלעך. זיינע שאַרפע בליקען זענען געווענדעט אין דער זייט פון דר פרוי סאַפּיר, וועלכע איז גע-זעסען נעגענאיבער איהם. זיינע שפּיזיגע בליקען האָבען זי שטאַרק צורייצט.

יעזשי האָט אָבער איינגעזעהען, אז איהר אויפגעבראַכט-קייט איז נאָך צו שוואַך. אז ער מוז נאָך מעהר שטאַרקען צו פערשטאַרקען איהר ברוגז און איינפערזוכט, כדי מעהר אַראָפּצולאָזן דעם קאָפּ און ווידער נישט גערעדט קיין איין וואָרט, נאָר ווי ער וואָלט אויף עפּיס געוואַרט.

— פאַרוואָס רעדסטו גאָרנישט? — האָט זי אויסגע-שריגען — פאַרוואָס פּראָטעסטירסטו נישט, אז דו הערסט, ווי איך בעשולדיג דיך, אז דו האָסט מיך מיאוס אָפּגענאַרט, פאַרוואָס זיצט דו, ווי א געליימטער און שווייגסט? פאַרוואָס זאָגסטו נישט, אז אַלע מיינע פאַרוואָרפען שטימען נישט מיט דער ווירקליכקייט? פאַרוואָס זאָגסטו נישט, נאָר בלויז געמיינט זיך צו פערווילען, צו טרייבען א שפּאַס, און דו האָסט נישט פאָראויסגעזעהען, אז דיינע גאַנץ פּשוט'ע, עהרליכע ווערטער וועלען פעליציא'ס מוח אזוי אויסוואַקסען און אָננעמען אזא גרויסע בעדייטונג? איך ווייס גאַנץ גוט, אז יונגע מיידלעך זענען אין אזא פאַל זעהר לייכטזיניג און גלויבען זעהר שנעל די ווערטער פון א מאַנספּיל. ווען מען איז אין אזא עלטער, ווי פעליציא און מען קען נאָך אזוי ווייניג דאָס לעבען, ווי זי, קאָן מען האָבען די פאַלשע זיכערקייט, אז די מענער זענען ענטציקט מיט אונז, פון וואָס מינדעסטע וואָרט אַ ווערט, ווערט אין אונזער בעגריף פערוואַנדעלט אין אַ ליבעס-ערקלערונג.

— פעליציאַ האָט זיך נישט טועה געווען, — האָט יעזשי ענסט געזאָגט — איך ליב זי.

די ווערטער האָבען די פרוי סאַפּיר ארויסגעפיהרט פון די כלים, און אין גרויס אויפרעגונג אין גרימצאָרן האָט זי מיט געבאַלטע פויסטען זיך א וואָרף געטון אויף יעזשי'ן און מיט דראָהענדע ווערטער אויסגערופען:

— דו ליבסט זיך! דו ליבסט! און מיר האָסטו געזאָגט, פערקעהרט, אז איך בין דיין געליבטע, דו אויסוואָורף, וואָס דו ביזט!

יעזשי האָט זיך נישט שטאַרק איבערגענומען מיט די ווערטער, און שטיל אָנגעהויבען רעדען, ווי א גוט-רוטינירטער אַקטיאָר, וואָס האָט פּונקט בעהערשט זיין ראָל. די זיסקייט און ווייכקייט פון דער שטים האָט די פרוי סאַפּיר איינגע-שטילט, נענצליך בערוהיגט, און זי האָט באַלד פערגעסען, אז ערשט מיט עטליכע סעקונדען צוריק איז זי געווען אין אזא שטאַרקען כעס.

— איך האָב געהאַט א געליבטע, וועלכע איך האָב פער-נעטערט. איך האָב געהאַט א געליבטע, א וואונדערבאַרע, א ריינצענדע. איך האָב געהאַט א געליבטע, וועלכע איך האָב אזוי שטאַרק געליבט, אז איך האָב געמיינט, דאָס איך וועל זי אייביג ליב האָבען, און אז איך וועל קיינמאָל מעהר אויף קיין אַנדערע פרויען נישט א קוק טון.

(דאָס ווייטערע קומט)

סענסאַציאָנעלער פּראָצעס פון „בלינדן מאַקס“,
וועלכער האָט דערשאָסן קלמן באַלבערמאַן אין דער שענק פון „קאַקעלי באַלי“

דער „בלינדער מאַקס“ טענה'ט, אַז ער האָט זיין געגנער נישט געוואָלט דערמאָרדן

דער פּראָצעס האָט אויפגערודערט די גאַנצע לאָדזשער „אונטערוועלט“

היינט ווערט ערוואַרט דער אורטייל

(§) אין לאָדזשער קרייז-געריכט איז נעכטן פאָרגעקומען דער סענסאַציאָנעלער פּראָצעס פון „בלינדען מאַקס“, וועלכער איז אָנגעקלאָגט געוואָרען אין אויספיהרען דעם מאָרד איבער זיין „פּאַרטנער“ קלמן באַלבערמאַן, אין דער שענק פון „קאַקעלע-וואַלי“ אויף רוג וויסלאַדניאַ און פּאָמאָרסקאַ.

דער פּראָצעס האָט אַרויסגערופען אַ לעבהאַפטען אינטערעס צווישן דער גאַנצער בעפעלקערונג אויף אַלט-שטאָט און באַלוט, וואו דער „בלינדער מאַקס“ איז אַ בעזונדער'ס פּאָפּולערע פיגור.

פון אינדערפריה אָן האָבען געשטראָמט מאַסען מענשען צום קרייז-געריכט, וואָס איז פול געוואָרען פון אַ פּובליקום, וועלכעס איז גוט אָריענטירט אין די פראַגען פון די סכסוכים און „דין-תורה'ס“.

אין [illegible]

וואָס אין איהר שפּיץ איז געשטאַנען דער אָנגעקלאָגטער אין דעם ראַזיגען סענסאַציאָנעלען פּראָצעס.

צווישן פּובליקום, פאַר וועלכען אַ פּראָצעס פאַר אַ קרימינעלען פערברעכען איז נישט קיין נאָוויגע, האָט אַרויסגערופען אַ שטילע צופרידענהייט דאָס אַרייַנפיהרען דעם „בלינדען מאַקס“ אונטער אַ שטאַרקער שמירה. אַ גלייַכגילטיגער האָט ער זיך אַוועקגעזעצט אויף דער בעשולדיגונגסבאַנק און קאַלט זיך אַרומגעקוקט איבער'ן אָנגעפּאַקטען זאַל.

10 פריה ערשיינט דער ריכטער-קאָמפּלעט מיט ריכטער אילינוויטש אין פאָרזיץ, ביי דער אַסיסטענץ פון די ריכטער פייט און ברוין. דעם פּראָקוראָר-פּאָסטעל האָט פערנומען פּראָקוראָר קאָזלאָווסקי.

אַלס פערטיידיגער האָט זיך אָנגעמעלדעט פאַר'ן געריכט אַדוואָקאַט ביליק; אַלס ציוויל-מאָהנער מצד דער אַלמנה פון ערמאָרדעטען באַלבערמאַן איז זאַרויסגעטרעטען אַדוו. קעמפּנער.

אויף אַלע אָנפראַגען בנוגע די פּערסאָנאַליען, האָט דער אָנגעקלאָגטער בערענשטיין געענטפערט רוהיג און זאַכליך.

דער בעשולדיגונגס-אַקט

שטעלט מיט זיך פאָר די פּרינציפּיעלע פעסטשטעלונג פון'ם מאָרד און די אומשטענדען, ביי וועלכע ער איז פאָרגעקומען. דאַנעגען וואַרפט נישט דער בעשולדיגונגס-אַקט קיין איין שטראַהל ליכט אויף דער פּערזאָן פון ערמאָרדעטען קלמן באַלבערמאַן און נישט אויף דער פּערזאָן פון'ם מערדער, דעם „בלינדען מאַקס“. דער גאַנצער בעשולדיגונגס-אַקט איז נאָר אַ טרוקענער יורידישער אַקט.

דער „בלינדער מאַקס“ איז געווען דער פּוסק אין דער „חברה“, וואָס איז בעקאַנט אין דער היגער אונטערוועלט אונטער'ן נאָמען

„דאַרדאַנעלען“

די צילען פון דער דאָזיגער חברותא זענען אין אַלגעמיין נישט בעוואוסט. עס איז אָבער זיכער, אַז די מיטגלידער פון דער דאָזיגער „חברה“ רעקרוטירען זיך בלויז פון באַלוטער אַפּגרונד, פון מענשען מיט אַ טונקעלער פערגאַנגענהייט.

באַלבערמאַן איז אויך געווען אַ ראש פון אַ צווייטער חברותא.

צווישען דער חברה פון בלינדען מאַקס און באַלבערמאַנ'ס פערייַן איז נישט געווען אַזוי ווייט קיין קאָנקורענץ, ווי אַנטאַגאַניזם. ביידע האָבען זיי זיך געהאַסט, גע'רודפ'ט שטילערהייט און גע'שמיי'ט זיך אַהנאַנדער אויף טריט און שריט.

אוּן דאָס איז דער טונקעלער פּונקט פון דעם גאַנצען פּלאָנטער, וואָס נישט דער בעשולדיגונגס אַקט און נישט די דורכגעפיהרטע אויספאָרשונג האָט נישט אויפגעקלערט. עס איז נישט בעוואוסט, צי דער „בלינדער מאַקס“ האָט, הרג'ענדיג באַלבערמאַנ'ען, געשיצט זיין אייגענעם אינטערעס, אָדער ער איז געווען אַ פינסטערער אויספיהרער פון גרויזאַמען פּסק פון אַ „דין תורה“ געגען קלמן באַלבערמאַן.

דער „בלינדער מאַקס“ האָט וועגען דעם גאָרנישט געזאָגט, ווייל אַ „דין-תורה“ איז אַ שטרענגער סוד, וואָס איז פּונקט אַזוי שרעקליך, ווי שרעקליך עס ווערען גע'משפט די פערטרעטער פון דער חברותא...

צווישען באַלבערמאַנ'ען און בערענשטיינ'ען איז דעם קריטישען טאָג אויסגעבראָכען אַ שאַרפער קאָנפליקט. דער אויסברוך פון געגענזייטיגען צאָרן איז פאָרגעקומען אין דער ביר-שענק פון ה' לייַפּציגער, וועלכער איז אין דער אונטערוועלט בעקאַנט אונטער'ן נאָמען „קאַקעלע-וואַלי“.

אַ פּאָר טעג פאַר'ן שרעקליכען מאָרד האָבען זיך אין די יודישע צייטונגען בעוויזען מיטטיילונגען, אונטערגעשריבען דורך מנחם מאַקס בערענשטיין, וועלכער האָט עפענטליך ערקלערט, אַז באַלבערמאַן און איינער זילבערשאַץ פון „עזרת אחים“ האָבען צוגענומען פאַר זיך געלד, וואָס איז געווען בעשטימט פאַר

אָרימע כ"ות

דערפון ענטשטעהט די פראַגע, צי קלמן באַלבערמאַן האָט פערכאַפּט אַזאַ געלד, אָדער נישט. דאָס לאָזט זיך נישט אויפקלערען, ווייל צו דער קאַסע פון דעם פערייַן קאָן קיין שום אויג נישט דערגרייכען.

די ערקלערונגען פון די עדות, דערונטער אויך דעם זוהן פון דערשאָסענעם באַלבערמאַן און מאַטעל פּאַטשאַרקאָווסקי, וועלכער האָט בייגעוואוינט די בלוטיגע געשעהעניש, — האָבען קיין שום נייעס נישט אַרייַנגעטראָגען אין דעם ענין. זיי האָבען דערצעהלט אַלע איינצעלהייטען, וועלכע זענען גוט בעקאַנט די לעזער. איבריגענס, קאָן מען עס איבער'חזר'ען אין אַ פּאָר ווערטער:

דעם 19. סעפּטעמבער 1929 זענען אין לייַפּציגער'ס שענק אַרייַנגעגאַנגען באַלבערמאַן מיט מאַקס בערענשטיינ'ען. צווישען ביידע איז ענטשטאַנען אַ קרי-גערייַ. לסוף איז מאַקס אַרויסגעגאַנגען אַ דערהיצטער פון דער שענק. און אַ פּאָר מינוט אַרום איז אויך באַלבערמאַן אַרויס אויף דער גאַס. אָבער אויף דער שוועל האָט ער זיך אָנגעשטויסען אויפ'ן „בלינדען מאַקס“. דאָן איז צווישען ביידע געגנער אויף דער גאַס ענטשטאַנען אַ נייער סכסוך, בעת וועלכער באַלבערמאַן האָט דערלאַנגט בערענשטיינ'ען מיט אַ שטעקען איבער'ן פּנים. בערענשטיין האָט דאָן אַרויסגעכאַפּט אַ רעוואָלווער און

4 מאָל אויסגעשאָסען

אויף באַלבערמאַנ'ען. באַלבערמאַן איז אָפּגעגאַנגען מיט בלוט. דער „בלינדער מאַקס“ איז אַנטלאָפען. דעם נקמה-אַקט האָבען זיך צוגעזעהן מאָטעל פּאַטשאַרקאָווסקי און באַלבערמאַנ'ס זוהן, וועלכער איז זגראַד דורכגעגאַנגען די גאַס. ער האָט דאָן גענומען נאָכיאָגען דעם בלינדען מאַקס. בערענשטיין, ווילענדיג זיך בעפרייען פון זיין פערפאָלגער, האָט געשאָסען אויפ'ן יונגען באַלבערמאַן, אָבער די קוילען האָבען, צום גליק, געטראָפען דערנעבען. דער יונגער באַלבערמאַן האָט דאָן געשריגען: „אַ מערדער“. אַ פּאָליציאַנט האָט דערויף זיך אַרייַנגעמישט אין אַ טאַקסיבקע, אויהם נאָכגעיאָגט אין לסוף אַרעסטירט. אונצווישען איז באַלבערמאַן אַרייַנגעטראָגען געוואָרען אין 5. קאָמ"ס. דאָרט האָט דער גוסס אָפּגעגעבען פּאַטשאַרקאָווסקי'ן זיין זייגער און אַ רינג, כדי עס אָפּצוגעבען זיין פרוי. איידער די פּאָגאָטאָוויע איז אָנגעקומען, איז באַלבערמאַן געשטאָרבען.

ווען דער פאָרזיצענדער פון געריכט פרעגט דעם „בלינדען מאַקס“ צי ער אָנערקענט זיך צו דער שולד, ענטפערט ער רוהיג און זאַכליך: ניין,

איך האָב זיך געגען איהם פערטיידיגט

עס זענען אויסגעהערט געוואָרען 28 עדות, וועלכע האָבען בעשטעטיגט די פּרטים פון בעשולדיגונגס-אַקט.

דערמיט זענען פערענדיגט געוואָרען די נעכטיגע פערהאַנדלונגען.

דער אורטייל ווערט ערוואַרט היינט.

פאָטאָגר. מ. שפּיצוואַק.

דער „בלינדער מאַקס“
שמועסט זיך דורך פון דער בעשולדיגונגס-באַנק מיט זיין אַדוואָקאַט

וואָס ווערט [אין טעאַטער] / [אין קינאָ] **היינט געשפּילט**

אַרטש: „חי געלעבט“.
שטאָטיש טעאַטער: „ציאַנקאַלי“
קאַמעראַל טעאַטער: „וועלכע איז דאָס געווען“
פילהאַרמאָניע: „בראָנקס עקספּרעס“.
קאַסינאָ: „די פרוי אויף דער לבנה“
לונאַ: „נח'ס תיבה“.
ספּלענדיד: „דער זינגענדער ליד“.
גראַנד-קינאָ: „די כלה פון נומר 68“.
פּאַלאַס: „די ליבע אין פייער“
קאַפּיטאָל: „די דאַמע אין שאַרלאַך רויטען“
אָדעאָן: „דער פערליבטער בר מינן“
שוויט: „דער איבריגער מענש“
זאַכענטאַ: „דער מענש, וואָס לאַכט“
ספּולדזשעלניאַ: „פרוי און פּאַיאַץ“
רעדוטאַ: „די טענצערין פון די געטער“
וואָדעוויל: „דער טייוולשער רעפּאָרטער“
אַפּאָלאָ: „ביים קאַמין“
טשאַרי: „ווייסע נעכט אין פּעטערבורג“
קאַרסאָ: „דער טייוולשער רעפּאָרטער“
אַשוויאַטאָווי: „ווייסע רויזען“

פייערליכע אַקאַדעמיע לכבוד נחום סאָקאָלאָוו אין שטאָטישען טעאַטער

זונטאָג, דעם 19. יאַנואַר האַלב 12 פּמ. אָרדענט איין דער לאָדזשער „פּה כּוכבא“ אַ פייערליכע אַקאַדעמיע אין שטאָטישען טעאַטער לכבוד נחום סאָקאָלאָוו און דעם רעגענט פון אַריה ד"ר אַלעקסאַנדער גאָלדשטיין. די אַקאַדעמיע וועט זיין פערבונדען מיט אַ טורן און ספּאָרט-פעסט.

לעזט און אַבאָנירט דאָס „לאָדזער טאָגעבלאַט“

די יודישע מיטגלידער פון די שאַצונגס-קאָמיסיעס
פאַר'ן אומזאַץ-שטייער אויף 1930 און 1931

די לאָדזשער פינאַנץ-קאַמער האָט נאָמינירט אויף אַ נייער צוויי-יעהריגער קאַדענץ מיטגלידער און פערטרעטער פון די שאַצונגס-קאָמיסיעס פאַר'ן אומזאַץ-שטייער. די יודישע מיטגלידער זענען:

ערשטער פינאַנץ-אַמט

פערבליבענע פון דער פריהערדיגער קאַדענץ: שמואל ראָזענזאָן, פלייַשער (ליטאָמיערסקאַ 23); מאַקסימיליאַן קעניק, פאַרבער (נאָוואָק-נאַס 4); אברהם צוקער, קאָלאָניאַל-סוחר (וואָלבאָרסקאַ 44).

ניי-בעשטימטע זענען: יצחק ווייַנבערג קאָלאָניאַל-סוחר (לימאַנאָווסקי נאַס 22) בצלאל ליפשיץ, פאַרב-בראַנזשע (זגערזשער 20).

פערטרעטער

פון דער פריהערדיגער קאַדענץ: מאיר נאָלדבערג, קאָלאָניאַל-סוחר (זגערזשער נאַס 72).

ניי-בעשטימטע: משה לאַנדוי, רעסטאָראַן (זגערזשער 64); חיים פּאַצאַנאָווסקי, צוקערניע (הדעוונאָווסקאַ 9); סאַמועל שיפרים, דאָקטאָר (זגערזשער 54).

צווייטער פינאַנץ-אַמט

פערבליבענע יודישע מיטגלידער פון דער פריהערדיגער קאַדענץ: הערמאַן זשמינראָר, לעמישע בראַנזשע (קאָנסטאַנטינער 73); משה בענגעל, מאַנופאַקטור סוחר און דער האַלע אַגראַראָוואַ 3; יצחק מאיר פּאַקולאַ, בעקער (נאָוואָמיעסקאַ 26); חיים אָקסענבערג, קאָנפעקציע-בראַנזשע (פרייהייטס-פּלאַץ 6).

ניי בעשטימטע: שלמה פּאָזנער, מאַנופאַקטור נאָוואָמיעסקאַ 10).

פערטרעטער

פון דער פריהערדיגער קאַדענץ: אברהם אָזענפעלד, זאַקען בראַנזשע (זאַוואַדזקאַ 5); גוסטאַוו ראָזענמעער, אַפּטייק סקלאַד (קאָנסטאַנטינער 54); נחמן סילאַנסקי, מאַנופאַקטור (אַנדזשעיאַ 1).

ניי-בעשטימטע: יוזעף קאַהן, דאָקטאָר (פּיעטריקאָווער 5); חיים נאָטליב, קאָלאָניאַל-בראַנזשע (קאָנסטאַנטינער 18).

דריטער פינאַנץ-אַמט

פערבליבענע יודישע מיטגלידער פון דער פריהערדיגער קאַדענץ: סעווערין לאַנדסבערג, מאַנופאַקטור פאַבריק (ניי צגיעלנאַס 15).

ניי-בעשטימטע: סאַמועל שפּיץ, ווע-בערייַ (זאַוואַדזקאַ 16); מאיר הערש קאָוויטש, שנייַדער (פּיעטריקאָווער 17); מאָקרסקי לעאָן, גאַרן-געשעפט (פּיעטריקאָווער 43); לוי פרומער, אינדוסטריאַליסט (זאַכאָדניאַ 51).

פערטרעטער

פון דער פריהערדיגער קאַדענץ: אברהם בראַמבערג, פוטער געשעפט (פּיעטריקאָווער 31); מאיר צאַריסקי, שנייַדער (זאַוואַדזקאַ 12).

ניי-בעשטימטע: ש. י. שוויג, דאָקטאָר (זאַוואַדזקאַ 6); מ. פּשיגאָדסקי קירזשנער (פּיעטריקאָווער 37).

פירטער פינאַנץ-אַמט

פערבליבענע יודישע מיטגלידער פון דער פריהערדיגער קאַדענץ: אָסקאַר מייזעל, מאַנופאַקטור געשעפט (אַלעע קאָשטשושקי 10).

ניי-נאָמינירטע: ליפערמאַן הייַמאַן, מאַנופאַקטור (פּיעטריקאָווער 59); יצחק רינגאַרט, מילער בראַנזשע (זשעלאָנאַ 2); יהודה סאַלאָמאָנאָוויטש, זאָקען-פאַבריקאַנט (גדאַנסקאַ 57); סאַמועל גאָלדלוסט, (פּיעטריקאָווער 71).

פערטרעטער

פון דער פריהערדיגער קאַדענץ: פעליקס בערמאַן, קאָלאָניאַל געשעפט (פּיעטריקאָווער 53); הערש פלוימענבוים, מאַנופאַקטור (פּיעטריקאָווער 69).

ניי-בעשטימטע: חיים קאַראַ, צוקערניע (6. שיערפּיען 30); לייזער סינאַ, קאָלאָניאַל-בראַנזשע (אַנדזשעיאַ 39); ישראל שטשופּאַק, פלייַשער (6. שיערפּיען 21).

פינפטער פינאַנץ-אַמט

פערבליבענע יודישע מיטגלידער פון דער פריהערדיגער קאַדענץ: יעקב ווילמאַן, אינזש. (פּיעטריקאָווער 171).

ניי-בעשטימטע: שמעון נאַפטאַלי. ווע-בערייַ (קאָפּערניק 36); אַראָן פוקס, וועבערייַ (קאַראָלאַ 5).

פערטרעטער

פון דער פריהערדיגער קאַדענץ: איגנאַצי קאַהן, וואָל אויסאַרבייַטונגען (זשעראָמסקי 77).

ניי-בעשטימטע: הענריק רעכטמאַן, אַפּטייק סקלאַד, (פּיעטריקאָווער 207); רייַכענבערגער, שנייַדער (פּיעטריקאָווער 193); וואָלף אָלינאָווער, קאָלאָניאַל-אַרטיקלען (פּיעטריקאָווער 167).

זעקסטער פינאַנץ-אַמט

פערבליבענע יודישע מיטגלידער פון דער פריהערדיגער קאַדענץ: יעקב קלעצקי, (קאָליסקאַ 16).

ניי-בעשטימטע: הענריק עפּשטיין, אַפּטייק-סקלאַד (זשגאָזסקאַ 5); י. מייַזנער פאַרבערייַ (קילינסקי 243).

פערטרעטער

פון דער פריהערדיגער קאַדענץ: משער גולעווסקי, אייַזען-בראַנזשע (פּיעטריקאָווער 309); מרדכי קראָל, גאַלאַנטעריע (ניי-זאַרזשעווסקאַ 2); יעקב מאַזורקעוויטש, קאָלאָניאַל (שעראַרזקאַ 3).

ניי-בעשטימטע: משה טשערניקאָווסקי, אייַזען-בראַנזשע (פּיעטריקאָווער 309); וועלינסקי לעאָן, האָליץ אַרטיקלען (גראַנסקאַ 67).

זיבעטער פינאַנץ-אַמט

פערבליבענע יודישע מיטגלידער פון דער פריהערדיגער קאַדענץ: שלמה טאַרקאָוו, וועבער (פראַנציסקאַנער 38); הענריק ווינאַווער, אַפּטייק געשעפט (זגערזשער 1).

ניי-בעשטימטע: יעקב דעגענשטיין, קאָלאָניאַל בראַנזשע (אַלט שטאָט 12); משה גרינשטיין, מאַנופאַקטור (קאָשטשעלנאַ 6); אַראָן שטראַוך, קאָלאָניאַל בראַנזשע (קאָשטשעלנאַ 6).

פערטרעטער

פון דער פריהערדיגער קאַדענץ: נטע הימעלפאַרב, קאָלאָניאַל בראַנזשע (מאַרישינער 25).

ניי-בעשטימטע: שמואל האָלענבערג, וועבערייַ (מאַרסקאַ 5).

אַכטער פינאַנץ-אַמט

פערבליבענע יודישע מיטגלידער פון דער פריהערדיגער קאַדענץ: יעקב ליבראַך, פלוש פאַבריקאַנט (פּאָמאָרסקאַ 38); לייבוש ראָזענבערג, מאַנופאַקטור-סוחר (נאָוואָמיעסקאַ 19); אַדאָם ליפּינסקי, אַפּטייק סקלאַד (נאָוואָמיעסקאַ 1); משה פייערשטיין, קאָלאָניאַל בראַנזשע (אַלט-שטאָט 3).

ניי-בעשטימטע: זכריה רובשטיין, גלאָז און פּאָרצעלייַ בראַנזשע (פּולנאָצנאַ 8); ש. סענדראָווסקי, זייגער מאַכער (פּאָלודניאָוואַ 5).

פערטרעטער

פון דער פריהערדיגער קאַדענץ: יוסף שווייצער, דאָקטאָר (פּאָמאָרסקאַ 7); דוד גוראַלסקי, פאַרבערייַ (פּאָמאָרסקאַ 38).

ניי-בעשטימטע: ישראל בינקע, קאָלאָניאַל אַרטיקלען (פּולנאָצנאַ 14); יוליאַן קאַפּראָווסקי, אַפּטייק סקלאַד (נאָוואָמיעסקאַ 15); ישראל לעמאַנאָוויטש, צוקערניע (פּיעטריקאָווער 12); י. ווייַזהאַוז, זאַקען פערקויף (פּולנאָצנאַ 6).

ניינטער פינאַנץ-אַמט

פערבליבענע יודישע מיטגלידער פון דער פריהערדיגער קאַדענץ: קאָפּעל נוסמאַן, פאַבריק (צגיעלנאַס 64); מאַקס קרענצער, מאַנופאַקטור סוחר (פּיעטריקאָווער 18); בנימין גליקסמאַן, מאַנופאַקטור אויסאַרבייַטונג (פּיעטריקאָווער 20); הלל מאַלאַכאָווסקי, מאַנופאַקטור (טראַוגוטאַ 9).

ניי בעשטימטע: מ. זייַדענוואורם, זאַקען פאַבריקאַנט (קילינסקי 87); מ. הערשקאָוויטש, מושלער (נאַרוטאָוויטשאַ 22); דוד פערלמוטער, אַפּטייק סקלאַד (נאַרוטאָוויטשאַ 28).

פערטרעטער

פון דער פריהערדיגער קאַדענץ: ישע'ה סענדראָווסקי, יובילער (פּאָלודניאָוואַ 5).

ניי-בעשטימטע: אברהם גאָמאָלינסקי, קאָלאָניאַל-בראַנזשע (פּיראַמאָוויטש 2); אַראָן גוביאַנסקי, דאָקטאָר (פּיעטריקאָווער 28); דניאל בערקאָוויטש, מאַנופאַקטור (פּיעטריקאָווער 44).

צעהנטער פינאַנץ-אַמט

פערבליבענע יודישע מיטגלידער פון דער פריהערדיגער קאַדענץ: מ. הורוויטש, פאַבריק (שענקעוויטשאַ 7); הערש מאַטיל, מאַנופאַקטור בראַנזשע (פּיעטריקאָווער 41).

ניי-נאָמינירטע: יעקב הערץ, פאַבריק פון וואָל אויסאַרבייַטונגען (פּיעטריקאָווער 66); ראַמאַן ביבערגאַל, פאַבריק פון וואָל אויסאַרבייַטונגען (מאָניושקי 11); י. וואַלינסקי, אַגענטור (קילינסקי 89).

פערטרעטער

פון דער פריהערדיגער קאַדענץ: הערש ווייַנקראַנץ, קאָלאָניאַל (פּיעטריקאָווער 108); סאַמועל שווענטאָסלאַווסקי, גאַרן בראַנזשע (טראַוגוטאַ 2); יצחק ווייַנשטיין, גאַרן-בראַנזשע (מאָניושקי 10).

עלפטער פינאַנץ-אַמט

פערבליבענע יודישע מיטגלידער פון דער פריהערדיגער קאַדענץ: יצחק ענגעל, פאַבריק (גלובנאַ 24).

ניי-בעשטימטע: אָסיע אַש, פלוש-פאַבריק (יוליוש 5); אַרטור אַבראַמסאָן, וועבערייַ (פּיעטריקאָווער 104); יודל מענענבוים, שטעפּער (פּיעטריקאָווער 139).

פערטרעטער

פון דער פריהערדיגער קאַדענץ: מרדכי מאַסטבוים, מאַנופאַקטור און טיכער (טראַגאָוואַ 36).

ניי-בעשטימטע: אַלעקסאַנדער גאָלדבערג, וועבערייַ (פּיעטריקאָווער 104); אברהם אַלשטיין, קאָלאָניאַל אַרטיקלען (גאַוראָנאַ 2); יודל מענענבוים, שטעפּער (פּיעטריקאָווער 132); הענריק קרושעק, דאָקטאָר (שענקעוויטשאַ 53).

צוועלפטער פינאַנץ-אַמט

ניי-נאָמינירטע: מאָריצי פּערלאַ, קאַפּעלוש-פאַבריק (פּיעטריקאָווער 238); אַלפרעד מילער, פאַבריק (סענאַטאָרסקאַ 27); גוסטאַוו זילבערשטיין, טיכער-פאַבריק (קילינסקי 206); ש. ביאַליק, אייַזען-בראַנזשע (פּיעטריקאָווער 182).

פערטרעטער

פון דער פריהערדיגער קאַדענץ: יעקב רפאל מייַזנער, פאַרבערייַ (קילינסקי 243); יעקב קראָנהיים, לעדער בראַנזשע (גלובנאַ 45).

ניי-נאָמינירטע: משה עפּשטיין, וועבערייַ (קילינסקי 67); י. זוסמאַן, שוסטער (גלובנאַ 67).

פערגוואַלדיגט אַ קינד,
וואָס האָט זיך געשפּילט אין זאַמד

דער אויסוואורף פערמשפּט אויף 2 יאָהר תפיסה

דער פּאָליציי איז אָנגעמעלדעט מיטגעטיילט געוואָרען, אַז דער 19-יעהריגער אַבראַהם סוראַוו פון גרושקאַוו (היינטער לאָדז) האָט געהענדיג אויף אַ פעלד זיך אָנגעשטויסען אין אַ 8-יעהריג מיידעלע, וועלכע האָט זיך געשפּילט אין זאַמד. אָהן שהיות האָט ער זיך געוואָרפען אויף דעם מיידעלע און איבער איהר בעגאַנגען אַ גוואַלד-אַקט, פערשטאָפּענדיג זיין קרבן דאָס מויל. אַפּטוענדיג די מעשה-רע איז סוראַוו גאַנץ געמיטליך אַהיימגעגאַנגען זייענדיג איבערצייגט, אַז דאָס מיידעלע ווייסט נישט, ווער ער איז.

גראָד זענען אַדורכגעגאַנגען עטליכע פּויערטעס. זיי האָבען אויפגעבונדען דעם מיידעלע די הענט, אויפגעשטאָפּט דאָס מויל און זי אַהיימגעפיהרט. צום מיידעלע איז אַרויסגערופען געוואָרען אַ דאָקטאָר. דערנאָך איז זי אויסגעהערט געוואָרען פון דער פּאָליציי, וועלכע האָט אַרעסטירט סוראַוו'ן. דער אויסוואורף האָט זיך נישט מודה געווען. נעכטען איז ער פערמשפּט געוואָרען דורכ'ן געריכט אויף 2 יאָהר שווערע תפיסה.

עלעגאנטע ווייכע און וואלענע אנציגער

וואשט מען שטענדיג אין דער היים מיט לוקס

וואלענע אנציגער ווערען אפט צושאנדען שוין ביי דער ערש-טער וועש צוליב עפעס א נישט ענט-שפרעכענדען מיטעל... בלויז מיט דער הילף פון לוקס קען מען דעם אנצוג דערהאלטען א לענגערע צייט און שטענדיג האבען אנ'עסטעטישען אויס-זעהן.

א לייכטער און פשוט'ער סיסטעם פון וואשען, — אט דאס זענען די אינ-סטרוקציעס: א הייפעלע זייף-קרישטאל בעגיסען מיט א ביסעל הייס וואסער און שלאגען דערפון א געדיכטע פיאנא. דער-נאך קיהלט מען זי אפ, צוגיסענדיג א ביסעל קאלט וואסער, כדי מען זאל זיך תיכף קענען דערמיט בענוצען. וואשען דארף מען עס מיט די הענד. שפעטער שווענקט עס איבער אין לוי וואסער. נישט אויסדרינגען. לוקס איז א קאנקו-רענצלאז מיטעל. עס בעזייטיגט שנעל דעם שמוץ און איז נישט שעדליך פאר'ן שטאף.

ביים וואשען מיט לוקס ווערט די סחורה נישט איינגעשרימפען.

LUX

קופאן

צו דער פירמע „Sunlajt“ אקצ. געז., פאסט-קעסטעל 579 הויפט-פאסט ווארשא

כ'בעט מיר אומזיסט איבערצושיקען א פרוב-פאקעט לוקס וואס זאל גענוגען אויף א פרובע צום וואשען

נאמען און בייאנאמען ....

אדרעס ....

....

„6“ ס'ווערט געבעטען דייטליך צו שרייבען Lt. 8c—026 P

אנאנסען אין „לאדזער טאגעבלאט“ האבען דעם גרעסטען ערפאלג

היינט קומט פאר די ערעפנונג

מאוזאלעאום פון מערקווירדיגקייטען

אויף פיעטריקאווער 30

וואס ענטהאלט צווישען 1000 עקספאנאטען פערשידענע

נאטור-פערזענעהעניש נו א לעבעדיגער מענ ש—א חיה

דער איינטריט אין אלע אפטיילונגען — 1 זל. טעטיג פון 11 פריה ביז 1 אוונד.

האנדעלס-בילאנסען

פאר'ן יאהר 1929 ווערען פאכמעניש אויסגעפערטיגט

דורכ'ן ביורא „ארגוס“

36 זאכאדניא 36, טעלעפ. 10,847

היפאטעקען-געלד

צו ביליגע צינזען

אויף בערלינער הייזער

בעזארגט שנעל

Ch. Regenwetter

n S. 14, Stallschreiber № 33

l Telefon: Dönhoff 4337.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען.

קווארץ לאמפ-עלעקטרישער הייל-קאבינעט-קאסמעטיק

טעטיג פון 8 א זייגער ביז 9 אוונד

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג

בעזונדער ווארטע צימער פאר פרויען

וויזיט 3 זלאטעס

מעכאנישע שלאסעריי און שווייסעריי

J. REDER, Łódż

Konstantynowska 11 (róg Zachodniej)

כ'נעהם אן פערשידענע מאשינען-רעפעראטורען ווי צופאסען פאר שידענע מאשינען-טיילען. און אויטאגענישע שווייסונגען.

אכטונג שטריקער!

איך שטעל צו טישען מיט מעססטערס פון 35 זל. אן רעיעלע אויספיהרונג.

פריוואט-וואוינונג גדאנסקא 20 וו. 17.

קלויזולעס

— און —

זאבעזפיעטשעניעס

אויף אלע שטעט אין פוילען

ערלעדיגט אמשנעלסטען דאס רעכטס-קאנסולטענטען-ביורא

„ארגוס“, 36 זאכאדניא 36

טעלעפאן 10847

אזעלכעס איז נאך נישט געווען!

נאר וואס איז ארויס פון דרוק א העכסט-אינטע-רעסאנט ספר פון יודישען פאלקלאר-אוצר א. ג.

„לעקסיקאן פון יודישע חכמות“

פון הרב ישעיה זלאטניק.

דער לעקסיקאן ענטהאלט די געקליבענע דבורים, גלייכווערטלעך, אנעקדאטען און איינפאלען, פון די גרעסטע חכמי ישראל אין דעם לעצטער צייט, וועלכע זענען נאך אין ערגיץ נישט פערעפענטליך ווארען. אנ'אמת'ען גייסטיגען פערגעניגען קאן יעדער יוד געפ נען אין די חכמות, וועלכע שפרודלען מיט'ן עכטען יודישען הומאר און וויץ, וואס זענען אזוי איינגעגארטיג און אריגינעל אין דער וועלט-פאלקלאר-ליטעראטור. דאס ספר פאר'ן פרייז 3 זל.

איז צו בעקומען ביים מחבר:

Rabin Sz. Złotnik, Radom.

נעגעי: נאכנאהמע ווערט נישט געשיקט.

„דבר“

עתון פועלי ארץ-ישראל

Tel-Aviv P. O. B. 199 תל-אביב ת. ד.

חשבון מוחד בפ. ק. א. 191.300.

דמי החתימה לחודש — 10 זהוב.

לחברי תנועת א"י העובדת על כל אגפיה ומפלגותיה —

OGŁOSZENIE.

Syndyk tymczasowy masy upadłości firmy „S. Grossman i Sz. Borysewicz“ na mocy art. 502 K. H. wzywa wierzycieli powyższej upadłości, aby w ciągu 40 dni od daty niniejszego ogłoszenia stawili się osobiście lub przez pełnomocników przed nim w kancelarji jego w Łodzi, przy ulicy Zielony Rynek 6 w godzinach od 6½ do 8 i oświadczyli z jakiego tytułu i jakiej sumy są wierzycielami powyższej masy oraz aby złożyli u niego tytuły swych wierzytelności. Sprawdzanie wierzytelności na mocy art. 503 K. H. odbywać się będzie w dniu 15 lutego 1930 r. o godz. 1.30 w Kancelarji Wydziału Handlowego Sądu Okręgowego w Łodzi, przy ul. Stefana Żeromskiego Nr. 115 p. 64.

SYNDYK TYMCZASOWY

a. adw. **Jakób Berger**

Łódź, Zielony Rynek Nt. 6, tel. 108-19

אינו דומה שונה פרקו ק' פעמים לשונה מאה פעמים ואחד! (חגיגה ט')

הונדערט און איינמאל דארפט איהר אייך איינחזר'ן, בכדי איהר זאלט גוט געדענקען, אז קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט פון פוילען, אלע ארט פאדאניעס ווי: סאנדאווע, סקארבאווע און אדמיני-סטראצינע אויך שותפות-אקטען, וואוי-נונגס-אקטען, אפעלאציעס, ווילאנ-טשעניעס איבערזעצונגען (אויך העברע-איש) א. ז. וו. שרייבט און ערלעדיגט לויט'ן אוסטאוו

רעכטסקאנסולענט: י. ח. בוזין

לאדז, אגראדאווא 3,

צוגענגליכע פרייזען (עגזיסטירט זייט 1910.)

א שטוב מיט א קוך

צוועלטועל א גרויס צימער ווערט געזוכט צו דינגען. אפערטען אפצוגעבען אין אדמיניסטר. אונטער „J. H.“

מה שהיה הוא שיהיה, ומה שנעשה, הוא שיעשה!

אזוי זאלטו ווייטער קומען אין די בעוואוסטע

רעכטקאנסולענטען-ביורא ד. מאנעלא,

פיעטריקאווער 17

זאכאדניא 52

טעלעפאן 148-79

וואו עס ווערט ווייטער ערלעדיגט און נע-שריבען אלערליי ביטעס! קארנע, ציווילנע, האנדלאווע אפעלאציעס, אדוואלאניעס קלאו-זולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אורושאנד ראזיעמטשי, ווי אויך איבערצוזעצען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג

ד. מאנעלא, רעכטסקאנסולענט

פיעטריקאווער 17

פאהרענדיג פון גייער'ס מארק האב איך פער-לוירען א פארטפעל אין וועלכען עס האט זיך געפונען א פאס, 3 פראטעסטען 1 פראטעסט אויף 100 זל. און איינער אויף 50 זל. און 1 וועקסעל אויף 92 זל. ארדרע באראדענעץ. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען געגען בע-לוינונג אפצוברענגען אין אדמיניסטראציע פון „לאדזער טאגעבלאט“. פאר י. ג.

צימער אויף קוך

אויף פירטען שטאק איז צו פערדינגען. זגער. זשער 72 ביים ווירט.

פוילישע שפראך

ווערט ערלערנט גרינדליך דורך א קורצער צייט

וסכאדניא 20 ה. 3

וויכטיג פאר אינדוסטריעלער און סוחרים!

Biuro Prawniczo-Windykacyjne

„JUSTICE“

לאדז, פעטריקאווער 62

ערלעדיגט פינקטליך און געוויסנהאפט זעמט-ליכע קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס, נאדזארען סאנדאווא אופאדלאשטש'ן אויף גאנץ פוילען. מיר בעזיצען ספעציעלע פער-בינדונגען מיט דאנציג, אויבער-שלעזיען, פא-מארזשע און גאליציען. ביטעס ווערען אויך געשריבען פון אלע אורושאנדי-סקארבאווע, סאנדאווע אפעלאציעס א. א. וו. היפאטעק-אק-טען און אינטערצייעס, שותפות-אקטען ווע-רען ערלעדיגט דורך פאכמענישע קרעפטען, יורידישע עצות—אומזיסט. דאס ביורא איז טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוו. מיט אכטונג

רעכטסקאנד.-ביורא „Justice“ Piotrkowska 62

בעמ.: אינקאסא פון פראטעסטען ווערט ערלעדיגט אויף אייגענע קאסטען.

גענוג מאגערקייט!

דארף מען נוצען אונזער זייט יאהרען אויספרובירטען ערנעהרונגס-פרא-פאראט „Plenusan“ אין קורצער צייט א בעדיי-טענדער צוואוקס אין דער וואג, בליהענדער אויסזעהן און פולע קערפער-ליניען, פערשטארקט אויך דאס בלוט און די נערווען. ס'ווערט עמ-פעהלט דורך דאקטוירים און פראפעסארען. 1 שאכטעל 6—זל. 3 שאכטלען 15 זלאטעס

Dr. Gebhard, & Co, Gdańsk, Oddz. 20.

א פראנט-צימער

מיט צוויי פענסטער, עלעקטרישע בעלייכטונג איז צו פערמיטען. וסכאדניא 29, פראנט 1-טער שטאק וו. 3.

וויכטיג פאר דאמען!

מאכט איך די עלעגאנטסטע דאמען-היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטעסטע היטע איבער-ארבייטע איך אויף גאנציך ניי. געדענקט די אדרעס:

3 זאוואדזקא 23

פאר נאר **2.50 זל.**

אין הויף, 2-טען איינגאנג, לינקס פארטער. בעמערק.: ניי היטען די לעצטע נייהייטען אין פיינער ביליגער. ווי איבעראל אויספערטיגונג **50 פראצ.**

„TOLA“

א צימער

אין בעסטען צענטרום פאר איינעם אדער צוויי יונגעלייט איז פון זאפארט צו פערמיטען. צו ערפאהרען פאלודניאווא 23, פראנט, וו. 7.

דרוקזאכען

»»» אלערליי «««

ווערען שנעל. און פראמפט אין דער פיינסטער אויס-פיהרונג און מאדערנסטער שריפט אויסגעפערטיגט. -

קלעפסידרעס

ווערען אין פערלויף פון 1 שעה געדרוקט און אויסגעקלעפט אין דער גאנצער שטאט.

בוכדרוקערײ

ע. און מ. האמבורסקי

פיעטריקאווער 16, טעלעפאן 47

לעזט און אבאנירט

„לאדזער טאגעבלאט“

אבאנעמענטס-פרייז ... אנאנסען-פרייז: ...

Redaktor-wydawca B. Hambarski

Tłocznia: B. i M. Hambarskich w Łodzi, Piotrkowska 18.